

Putovní výstava

MÁ VLAST

CESTAMI PROMĚN

PŘÍBĚHY DOMOVA



MOJA VLAST

KULTÚRNE PREMENY SLOVENSKA

Katalog vystavených proměn
2023/2024

MÁ VLAST
CESTAMI PROMĚN
PŘÍBĚHY DOMOVA



MOJA VLAST
KULTÚRNE PREMENY SLOVENSKA

2023/2024

97 proměn
15. ročníku
česko-slovenské
putovní výstavy



Patronka projektu Blanka Stehlíková a Karel Drhovský

Praha, hlavní město České republiky, je uznáváno jako jedno z nejkrásnějších na Zemi. A je také, jako jedno z mála měst, zaplněno symboly mluvícími ke všem obyvatelům státu. Snad každý dům, každé zákoutí pro někoho ve státě něco znamená. To mnohonásobně platí o takových místech jako je Vyšehrad, Pražský hrad, Letná, Břevnovský klášter, tedy místech, kudy kráčela historie, kde se tvořilo uskupení, organizace, kultura a víra celého státu.

A jestliže se na takovém místě koná akce s názvem Má vlast cestami proměn, která navíc prezentuje z celé republiky pozitiva, místa, ať jsou to stavby, památky, krajina, návsi, která místní lidé svou prací, svým úsilím opravili, zlepšili a zkrášlili, je to mnohonásobně symbolické.

A naopak, prezentace těchto míst pak putuje zpět po celé vlasti, spojuje jednotlivá místa v republice. A jestliže jsou zde prezentována jenom a výhradně positiva, žádné tepání nešvarů, ale antická zásada „*exempla trahunt*“, tedy příklady táhnou, jedná se o akci, setkávání a ukázky toho nejkrásnějšího, co se v naší vlasti a v krásné slovenské zemi děje.

Karel Drhovský

prezident Cestami proměn, z.s.



Milý priatelia pamiatok, prírody a krajiny,

som veľmi rada, že po troch rokoch rozbiehajúcej sa spolupráce, ovplyvnenej bohužiaľ pandémiou, sa nám v tomto roku podarilo zrealizovať Prvý plnohodnotný česko-slovenský ročník tohto úžasného projektu.

Nesmierne ma teší, že sme na Slovensku získali ako partnerov projektu **Združenie SK8** (Združenie samosprávnych krajov Slovenskej republiky) zastrešujúce 8 krajov Slovenska, **Klub primátorov miest Slovenska** a **Trenčiansky samosprávny kraj**, reprezentovaný predsedom Jaroslavom Baškom, ktorý nám vytvoril podmienky, aby sme mohli každoročne prezentovať výsledky projektu na Trenčianskom hrade, ktorý je aj určitým symbolom blízkej česko-slovenskej a nedá mi nepovedať aj moravskej spolupráce.

Taktiež v Odbornej porote máme výrazné slovenské osobnosti z oblasti histórie, krajiny a umenia ako historik Prof. PhDr. Juraj Šedivý, MAS, Phd., Ing. arch. Pavol Ižvolt, PhD., riaditeľ Pamiatkového úradu Slovenskej republiky, Mgr. Peter Horanský, pamiatkár, PhDr. Daniel Kollár, vydavateľ časopisu Krásy Slovenska, fotograf MgA. Daniel Brodgyányi.

Slávnostné otvorenie **1. ročníka uskutočníme na Trenčianskom hrade 21. 9. 2023**, kde bude najúspešnejšiemu projektu udelené ocenenie „**Slnko vlasti**“, ktorého autorom je sochár a dizajnér Mgr. art. Achilleas Sdoukos, známy aj v Českej republike. Všetkých Vás na toto otvorenie s radosťou pozývam.

Jana Podhorská

riaditeľka Konzorcia MOJA VLASŤ – KULTÚRNE
PREMENY SLOVENSKA



Patnáctý rok je v životě člověka velkým předělem. I pro naši výstavu znamená zásadní zlom. Dlouholetá spolupráce se Slovenskem vyústila ve zcela novou formu partnerství. Výstavu poprvé pořádáme společně, náš spolek Cestami proměn s čerstvě založeným Konsorciem **Moja vlast' – kultúrne premeny Slovenska**. Propojení je pro nás velkou ctí a přináší čerstvou energii. I v programu slavnostního zahájení se vliv nového partnera výrazně projevil.

Srdce vlasti zůstává v pohostinném a laskavém Královéhradeckém kraji, tedy u hlavního partnera 14. ročníku. Místem slavnostního zahájení 15. ročníku se stal pražský Břevnov. Strahovský klášter se svou přívětivostí a noblesou byl krásným a důstojným místem zahájení 14. ročníku. Vzhledem k členění areálu ale nebylo možné umístit pódium s hledištěm, výstavu a stánky společně, což umenšovalo prožitek z celého dne. Pokračovali jsme tedy v hledání nového místa pro zahájení, důstojného a krásného, kam by se vešlo na jeden společný prostor vše, co k slavnostnímu zahájení patří. Louka u impozantního **Břevnovského kláštera** nabízí prostředí důstojné k setkání vzácných osobností – autorů vystavených proměn a jejich příznivců z obou zemí. Otevřela výstavě svou náruč díky Hlavnímu městu Praze a Městské části Praha 6.

Výstava opět vznikla díky obdivuhodné péči „srdcařů“ o svůj/náš společný domov. Funguje díky oběma organizátorům, jejich partnerům – zejména partnerským krajům, sponzorům a dobrovolníkům.

Děkujeme za proměny, které formou výstavy představujete široké veřejnosti. Děkujeme také za moudré zvelebování dalších míst a objektů, které při svých cestách nacházíme. Prosíme o odpovědné a citlivé přístupy k proměnám. Všechny vítězné proměny a proměny oceněné odbornou porotou ve 14. ročníku předkládáme v tomto katalogu i ve speciální stojanové kolekci výstavy jako příklady hodné následování.

Děkujeme vám všem, kdo zvelebujete svou zem, podporujete svým jednáním příznivé klima ve společnosti, kdo výstavu zvete do místa svého domova, propagujete ji, organizujete a provádíte převoz kolekcí, a jakkoli jinak výstavě pomáháte.

Je nám ctí být u toho s vámi.

Drahomíra Kolmanová,
ředitelka spolku Cestami proměn



Žijeme v době, která bývá mnohdy označována jako doba konzumní. V době, kdy je vše nové nahrazováno tím ještě novějším a kdy to staré bývá mnohdy nenávratně zapomenuto. O to více mě těší projekty, jako je putovní výstava Má vlast cestami proměn, která poukazuje na naše okolí, jeho proměny i sepětí se společnou minulostí. Je více než dobře, že si stále připomínáme lidskou zručnost, ať už v oblasti umělecké, technické, ale i v mnohých jiných oblastech, které dělají člověka člověkem.

Propojením nás všech s naší společnou historií i umem předků jsou památky, které by bez zapojení celé společnosti, a především neuvěřitelné spousty dobrovolníků, nepřetrvaly. Všem lidem, kterým není lhostejné naše okolí, patří obrovský dík, obdiv a respekt.

Když vidím, jak Česká republika v posledních letech viditelně vzkvétá, o to větší mám radost. Každý rok můžeme na této výstavě vidět desítky zajímavých projektů, přičemž spektrum iniciátorů i investorů je nesmírně bohaté – od státních institucí, krajských či obecních samospráv, církve až po jednotlivé občany.

Těší mě, že Královéhradecký kraj zůstává nadále partnerem 15. ročníku výstavy Má vlast cestami proměn. I náš krásný region prochází pozoruhodnými proměnami, jak se budete moci přesvědčit na stránkách této publikace. A pokud vás některá z nich navnadí k návštěvě Královéhradeckého kraje, věřím, že nebudete litovat.

Martin Červíček

hejtman Královéhradeckého kraje



Není pochyb o tom, že neudržovaná, zaplevelená zahrada s chátrajícími stavbami rozhodně nepůsobí příznivým dojmem a vydává nelichotivé svědectví o jejím majiteli. A pokud bychom s jistou dávkou nadšázky symbolicky přirovnali území (nejen) naší země k takovéto zahradě, platí výše uvedené bezesbytku i v tomto případě.

Nepochybně je tedy na nás, kteří takovouto pomyslnou zahradu obýváme, abychom se o ni postarali a pečovali o její zvelebení. Předpokládám, že snad všichni chceme žít v pěkném a příjemném prostředí.

A právě proto je tu výstava Má vlast cestami proměn, která už svým názvem napovídá, co je její ideou a záměrem.

Proměnami jsou pochopitelně myšleny změny pozitivní, neboť tvůrci výstavy si vytkli za cíl přinášet pouze zprávy veskrze příznivé s informacemi o aktivitách přispívajících k tomu, aby se nám na tomto světě lépe žilo. Protože je jisté, že nevhledné a zanedbané prostředí působí negativně na psychiku a ovlivňuje naše vnímání, postoje a chování.

Výstava se proto snaží srozumitelnou a názornou formou představit úsilí mnoha našich spoluobčanů, kteří se úspěšně snaží o obnovu a rehabilitaci neudržovaných historických budov i opravy drobných památek, o úpravu veřejných prostranství, revitalizaci krajiny a o jiné obdobně zaměřené počiny.

Ale výstava kromě toho, že podává konkrétní svědectví o tomto konání, rovněž motivuje a inspiruje mnohé další k následování. A pozitivních příkladů přinesla za 15 let své existence už opravdu hodně – odhadem jich bude asi 1500!

Navíc jde o výstavu mobilní, která se po slavnostním zahájení rozdělí na několik kolekcí, jež se vzápětí vydají na cestu po sálech, knihovnách, nádražích, info-centrech, parcích i náměstích a dalších všemožných prostorách prakticky po celém území Čech, Moravy, Slezska a Slovenska.

Mohou se s ní tak seznámit lidé na venkově i ve městech, cíleně i náhodně, třeba při čekání na vlak nebo při procházkách. Současně dává výstava možnost tímto způsobem vyslovit uznání a poděkovat (Cílem je pochopitelně také tímto způsobem poděkovat všem, kteří se na prezentovaných proměnách podíleli.

Speciálně jsou následně oceňováni při vernisážích osobnosti, jejichž aktivita má trvalý a nadstandardní charakter. Zpětná vazba a potažmo propagace výstavy pak funguje také prostřednictvím různých hlasování a soutěží pro veřejnost.

Přejme tedy výstavě a všem s ní propojeným aktivitám, ať se jim i nadále daří rozdávat radost a pohodu i oslovovat a získávat následovníky, aby ta naše „zahrádka“ zdárně a trvale vzkvétala.

Pavel Bureš,

člen rady spolku Cestami proměn, člen Odborné poroty

MÁ VLAST CESTAMI PROMĚN – CO SI NA NÍ NEJVÍC CENÍM

Pokud vím, neexistuje žádná jiná výstava či podobná aktivita, která takto komplexně představuje příklady pozitivních změn našich měst, vesnic i kulturní krajiny. Právě to, jak systematicky a po celém území naší země šíří inspirativní nápady a myšlenky a motivuje tak další k obnově a péči o kulturní i přírodní dědictví je z mého pohledu jejím nejcennějším přínosem.

PhDr. Pavel Bureš,

člen rady spolku Cestami proměn, člen odborné poroty, Národní památkový ústav Praha, generální ředitelství – specialista na lidovou architekturu

Po letech rádoobybudování, chátrání památek a likvidace rozmanitosti české krajiny došlo k postupnému obratu. Lidé začali mít o své životní prostředí zájem. Podle svých sil a možností se snaží napravovat chyby a omyly minulosti. Jde to neskoro proti snahám jiným. Vidím nutnost podpory chvályhodných aktivit, abychom znova neupadli do apatie, které jsme se léta zbavovali.



Jiří Hermann,

člen spolku Cestami proměn

Už mnoho let se věnuji natáčení rozhlasových a televizních pořadů o naší zemi, o jejích památkách a dalších pokladech. Vidím tedy, jak doslova zázračnou proměnou naše země za poslední desítky let prošla, ale současně také vím, kolik je za tím práce, úsilí a nadšení. Jsem proto moc rád, že mohu aspoň jako moderátor těch nejslavnostnějších okamžiků být při tom, když jsou ty nejlepší projekty v tomto směru zveřejňovány a oceňovány na této putovní výstavě.



Václav Žmolík,

novinář, publicista, scenárista, rozhlasový a televizní redaktor a moderátor

Je mi velkou ctí každoročně moderovat slavnostní vernisáž výstavy Má vlast cestami proměn. Každý rok se těším na nové proměny, staré známé, přátele a na dávku pozitivní energie, kterou výstava vyzařuje. Jsem hrdá na to, že právě naše malá proměna návsi v Novém Dvoře odstartovala tenhle báječný nápad.



Jana Kubitová

Naše vlast zažila složité časy. Do roku 1989 chátřala spousta vzácných staveb, i centra historických měst. Zažila jsem Prahu šedivou a pod lešením. Tehdejší podnik OPBH (Oborový podnik bytového hospodářství) nestíhal opravy a lešení na domech bylo proto, aby padající omítky a římsy neohrožovaly chodce. Kdyby nepřišla společenská změna, mnoho historických staveb by zaniklo a většina historických center by nebyla zdaleka tak krásná jako je známe dnes. Výstavou Má vlast cestami proměn děkujeme vám všem, kdo zvelebujete svůj domov a děláte naši zem tak krásnou, jak si zaslouží být.



Drahomíra Kolmanová,
ředitelka Spolku Cestami proměn, autorizovaná krajinářská architektka, emeritní vedoucí úseku parků Národní kulturní památky Vyšehrad a vyučující na Fakultě architektury ČVUT, Ústavu krajinářské architektury

Co pro mne Má vlast znamená? Jednak poznávání vzácných lidiček, kteří svoji práci dělají s upřímným nasazením a toho si velice vážím. Dále propaguji zejména proměny Jihomoravského kraje, a když se podaří společnými silami ji prosadit mezi pět prvních, tak máme všichni ohromnou radost. A nakonec mám největší radost, když se mi podaří „nalomit“ majitele povedené proměny a on ji přihlásí do projektu Má vlast. Takže – suma sumárum – Má vlast je pro mne RADOST!



Ing. Dagmar Fetterová,
Národní památkový ústav Brno, emeritka

To nejlepší, co nás v životě může potkat, je, když se alespoň na chvíli setkáme s milými lidmi, se kterými je nám dobře. To zažívám při každé akci a setkání Mé vlasti, ať se s nimi setkám poprvé, nebo se známe déle.

Ing. Karel Drhovský, člen rady spolku Cestami proměn, emeritní ředitel Národního památkového ústavu Plzeň



Proč dělám Mou vlast? Protože šíří krásu našich domovů. Protože ukazuje iniciativu a vynalézavost lidí okolo nás. Protože nás spojuje.

JUDr. Jiří Štancl, advokátní kancelář Klatovy, člen rady spolku Cestami proměn



JAK VÝSTAVA FUNGUJE?

Česko-slovenská celoroční putovní výstava letos vstupuje do 15. ročníku. Poprvé je i organizačně česko-slovenská a její název se rozšířil na „Má vlast cestami proměn – příběhy domova / Moja vlast – kultúrne premeny Slovenska“.

Je dílem lidí z celé české země a z části Slovenska. Vypovídá o úctě k domovu a odpovědnosti za svůj kraj. Finančně je přístupná všem vystavovatelům. Umožňuje i soukromým subjektům a malým obcím prezentaci v rozsahu, který za uvedenou částku jinde není myslitelný.

Představuje veřejnosti proměny, které jsou dobrým přínosem pro současnost a cenným vkladem pro budoucnost. Informace o výstavě najdete na www.cestamipromen.cz, aktuální putování jednotlivých kolekcí je uvedeno ve dvou tabulkách pod sebou (kolekce stojanové a plakátové) zde - www.cestamipromen.cz/kam-za-vystavou.

Jednotlivé kolekce výstavy zhlédne ročně celkem na 3,5 mil. lidí. Stojanové i plakátové kolekce bývají umístěny na veřejně přístupných místech. Další zájemci je mohou kdykoli shlédnout na webu. Velký zájem je zejména při hlasování pro nejkrásnější proměnu, které vrcholí 30. 4. Nežřídka musí jít víkendoví obyvatelé vesnic od ohně při hlídání máje ještě volit místní proměnu.

Pokud se rozhodnete proměnu přihlásit, můžete tak učinit už od července 2023 do naplnění kapacity zde: www.cestamipromen.cz/prihlasit-promenu. Podklady – fotografie před proměnou a po ní, příslušná loga a texty podle dané struktury pak dodáte podle instrukcí, které od nás obdržíte.

Poprvé se výstava představí veřejnosti na slavnostním zahájení, které doposud probíhalo na význačném místě v Praze – na Vyšehradě, Strahově a Břevnově. V den zahájení se křtí katalog, který je k dostání zdarma na slavnostním zahájení, u organizátorů a partnerských krajů. Celý komplet výstavy zůstává na místě zahájení dva týdny. Poté se rozdělí do kolekcí a vydá na svou celoroční pouť.

Kolekce putují tak, že si je následující vystavovatel přiveze od minulého a další pak od něho. Zapůjčujeme je zdarma. Odpovědnost za stojanové kolekce nese spolek Cestami proměn. Na výstavu má uzavřenou pojistku obecné odpovědnosti na Evropu. Pokud dojde k malému poškození, probíhají opravy ve spolupráci s vystavovateli, na náklady spolku a laskavých sponzorů.





Veronika Janáčková (Královéhradecký kraj) a Tereza Zatřepálková

Vystavující hradí roční poplatek 7700 Kč + DPH. Takto nízká částka za zpracování materiálů a celoroční propagaci je možná jen díky cenné finanční podpoře od partnerských krajů, dotacím, darům organizací i jednotlivců a nadšení organizačního týmu. Česko/slovensko-anglický panel v elektronické podobě je vystavovateli na vyžádání k dispozici. Stálí vystavovatelé si z panelů tvoří své vlastní kolekce reflektující rozvoj obcí.

Panely celý rok putují formou stojanových kolekcí pro exteriéry – náměstí, návsi, školy, nádraží, dvory úřadů atd., a plakátových pro interiéry – galerie, knihovny, infocentra apod. Prezentace proměn je umístěna na webu projektu, kde zůstává i v dalších letech. Vystavovatelé obdrží na krajských vernisážích cedulky na objekty s QR kódem, přes který se návštěvník dostane na informace na webu. Další propagace probíhá na Facebooku, Twitteru a Instagramu projektu a jeho partnerů, a také ve veřejných a odborných médiích regionálních, národních i mezinárodních. Plakáty z plakátových kolekcí a katalogy předáváme každoročně do Národní knihovny. Na žádost pana ředitele poskytneme knihovně elektronická data proměn ze všech ročníků.

Výstava je velmi vstřícně přijímána. Přináší dobré zprávy, zajímavé příběhy, učí nás fotit před proměnou a pomáhá uvědomit si, jaké dílo za sebou zanecháváme. Posiluje osobní i národní sebevědomí a úctu k lidem kolem nás a k zemi, kde máme jedinečné právo žít. Přivádí turisty do méně známých míst.

Atributem výstavy je kamenné Srdce vlasti nalezené na Vyšehradě a čtrnáct Srdcí krajů. Pečuje o ně pan prof. Jan Pirk. Deset příkladných proměn vybírá odborná porota. Patnáctý ročník výstavy putuje do 30. 5. 2024 po celé ČR a po Slovensku.

Plakátové kolekce přibývají podle poptávky. Svou kolekci si můžete pozvat zdarma k vám. Přivezete si ji od předchozího vystavovatele a další zase od vás. Je potřeba najít si na webu vyhovující volný termín a zarezervovat si kolekci mailem na info@cestamipromen.cz.

Dotazy rádi zodpovíme na výše uvedené adrese.

Děkujeme vám za povznášející proměny a odpovědnost za svou zemi. Vážíme si spolupráce s vámi.

Jménem organizačního týmu s úctou

Tereza Zatřepálková
Produkce a PR manažerka

ZÁŠTITY

Záštitu nad 15. ročníkem výstavy převzali:

Veronika Vrecionová,
poslankyně Evropského parlamentu a předsedkyně
Spolku pro obnovu venkova

Jiří Vosecký,
předseda Stálé komise Senátu pro rozvoj venkova

Martin Baxa,
ministr kultury ČR

Ivan Bartoš,
místopředseda vlády pro digitalizaci
a ministr pro místní rozvoj

Martin Kuba,
předseda Asociace krajů ČR

Jaroslav Baška,
předseda Trenčianskeho samosprávneho kraja

Česká komora architektů



Pro Stálou komisi Senátu pro rozvoj venkova je ctí mít záštitu nad 15. ročníkem putovní výstavy Má vlast cestami proměn, ve které se prezentuje téměř 100 příběhů proměn naší krásné země a Slovenska. Zahájení 15. ročníku výstavy Má vlast cestami proměn v parku u Břevnovského kláštera dává celé akci velmi slavnostní atmosféru. Letos poprvé je tato výstava organizovaná společně se Slovenskem, kde za tímto účelem vzniklo Konsorcium Moja vlast – kulturne premeny Slovenska.

Organizátorům této již tradiční akce je nutno složit poklonu za pořádání projektu, který představuje i rozvoj českého venkova a také lidí, kteří zde žijí a pracují. Každého starostu obce i občana velmi potěší, je-li oceněna jejich snaha za rozvoj regionu, kam každý podle svých schopností a možností věnuje energii, čas i finanční prostředky. Díky těmto podnikavým spoluobčanům můžeme v České republice obdivovat zajímavé světské i sakrální stavby a máme možnost si je také aktivně užívat. Tyto akce pomáhají vytvářet a stmelovat místní komunity, přitahují pozornost zájemců z jiných regionů, podporují turistický ruch a místní sounáležitost. Vznikají i nové stavby a zároveň se nezapomíná na odkaz našich předků. Rekonstrukce nebo obnova kostelů, kapliček, hradů, zámků, nádražních budov, škol a školek, pivovarů, lázní, parků a nových navesí. Právě díky všem těmto aktivitám a jejich autorům český venkov rozkvetl a zkrásněl jako jarní zahrádka a za to jim patří obrovské poděkování.

Málokomu se ovšem podaří projít Česko a Slovensko křížem krážem tak, aby mohl všechny proměny obdivovat na vlastní oči. Proto mne, zástupce Stále komise pro rozvoj venkova, velice těší nápad přiblížení všech zajímavých příběhů ostatním občanům projektem Má vlast cestami proměn. Poděkování za organizaci všech 15 ročníků patří spolku Cestami proměn, organizátorům všech putovních výstav a všem těm, kteří činí naši vlast krásnější.

Jiří Vosecký,
předseda Stále komise Senátu pro rozvoj venkova



Po období pandémie sme sa vrátili k zrýchlenému životnému tempu. Ešte stále žijeme neľahké časy, v ktorých cítime dopady viacerých kríz, a aj naďalej niektorí žijeme uprostred mnohých rizík a obáv. Mnohokrát sa vyrovnávame s ťažkosťami a hľadáme cesty a riešenia, ako sa posunúť dopredu.

Ani v takýchto časoch však nemožno opomínať spätosť s minulosťou zviditeľňovanou a sprítomňovanou pamiatkami a pamätnými miestami, teda tým, čo nazývame kultúrnym a historickým dedičstvom.

Individuálne aj ako spoločnosť nesieme zodpovednosť za udržiavanie a zveľaďovanie kultúrneho a historického dedičstva a za šírenie povedomia o ňom. To znamená zodpovednosť vo vzťahu k minulosti a zároveň zodpovednosť za budúcnosť, čo a ako odovzdáme ďalším generáciám.

Oceňujem, že medzi aktivity, iniciatívy či projekty pomáhajúce kultivovať povedomie o kultúrnom dedičstve patrí aj projekt Moja vlasť – kultúrne premeny Slovenska. Vysoko si vážim, že partnerom tohto projektu je aj Združenie samosprávnych krajov SK 8. Som presvedčený, že aj vďaka tejto spolupráci sa podarí ešte viac spropagovať uvedený projekt a vytvoriť podmienky aj pre širšiu medzinárodnú propagáciu historických a kultúrnych pamiatok našich miest a obcí a tiež našich prírodných krás.

Združenie SK 8 sa zaviazalo podporiť Národnú putovnú výstavu, ktorá prináša svedectvá o obnove hradov a zámkov, kaštieľov, kúrií a sakrálnych budov, ako aj o zveľaďovaní verejných priestorov v našich mestách a obciach.

Spoločne budeme šíriť povedomie o kultúrnom a historickom dedičstve, ktoré je na Slovensku nesmierne bohaté, krásne a stále sa k nám prihovára výzvou viac sa starať a chrániť ho. Aby sme si nielen my tu a teraz, ale aj budúce generácie uvedomovali hodnoty, ktoré nám zanechali tí, čo kráčali pred nami, a ktoré sme povinní chrániť a zveľaďovať.

Jozef Viskupič

predseda SK 8 a trnavský župan



Výstava Má vlast cestami proměn – příběhy domova otevírá letos již 15. ročník a já jsem rád udělil záštitu tak záslužné a inspirativní akci. Přináší svědectví o proměnách zanedbaných míst a sídel v místa s novým životem či znovunalezeným posláním. Výstava i aktivita samotná potvrzuje, že přes všechna úskalí, která život přináší, nejsme lhostejní k místům, kde žijeme, a která jsou naší součástí.

V případě opravených památek je tu pro mne, jako ministra kultury, navíc důležitý moment péče o kulturní dědictví. Kulturní památky jsou součástí kulturního dědictví země a tvoří naši národní identitu. Přináší poznání nejen o historii, ale i o nás samotných. Mezi místy, která prošla proměnami, jsou také památkové objekty, jejichž rekonstrukci podpořilo Ministerstvo kultury. Například Strahovský klášter v Praze, u něhož byla po roce 1989, kdy se sem opět vrátili premonstráti, započata rekonstrukce celého areálu, která pokračuje dodnes nebo obnova státního hradu Grabštejn, který se během 20. století ocitl na prahu zkázy a jehož komplexní obnova začala počátkem roku 1990. Zvláštní kategorií proměny, která spojuje záchranu kulturní památky s tím, že jí vtiskne nové poslání, je Kulturní centrum – Pivovar Domažlice. Rekonstrukce historické budovy sladovny byla stavbou roku Plzeňského kraje 2020 a dnes je její součástí galerie, komunitní centrum, knihovna, minipivovar a dvě interaktivní expozice. A nakonec výjimečná památka lidové architektury chata Libušín na Pustevnách, u níž snaha lidí o její záchranu po ničivém požáru potvrdila její velkou památkovou i kulturní hodnotu.

Stejně jako v předchozích letech se v roce 2023 do projektu zapojilo téměř sto „proměn“ ze všech krajů České republiky a Slovenska. A to je skutečně úctyhodné číslo. Za všemi projekty stojí dobrá vůle a nezlomná energie měnit věci k lepšímu. Pokud takto dokáží lidé spolupracovat, svět je ještě stále dobré místo k životu. Za tyto a všechny další projekty patří dík všem iniciátorům a autorům!

Martin Baxa
ministr kultury ČR



Vážené dámy, vážení pánové,

s radostí jsem opět převzal záštitu nad dalším, už 15. ročníkem putovní výstavy Má vlast cestami proměn. Stav veřejného prostoru vnímám jako jeden z ukazatelů toho, jakou úctu chováme k našemu bezprostřednímu okolí, krajině, domovu. Je odrazem toho, jak nám záleží na jejich zachování i pro budoucí generace.

Jakožto ministr pro místní rozvoj usiluji o to, aby v regionech byly co nejlepší podmínky pro život. Nedílnou součástí tohoto úsilí je kultivace a obnova veřejného prostoru. Ministerstvo proto přispělo v rámci programu Podpora rozvoje regionů s celkovou částkou 2,4 miliardy korun například i na rekonstrukce veřejných budov. Regiony podporuje také Integrovaný regionální operační program (IROP), který poskytuje z evropských fondů téměř 118 miliard korun. V minulosti jsme prostřednictvím těchto programů přispěli například na obnovu hradu Karlštejn, přístavbu školky v Brně, novou cyklistickou stezku v Hořicích a desítky a stovky dalších projektů.

Děkuji organizátorům za to, že jim není jedno, v jakém prostředí žijeme. Výstava seznamuje lidi s pozitivní proměnou zanedbaných budov, areálů a prostranství. Ukazuje, že změna k lepšímu je možná, a to dává inspiraci i naději místům, která na svou obnovu teprve čekají.

Ivan Bartoš

vicepremiér pro digitalizaci a ministr pro místní rozvoj

EVROPSKÉ FONDY JSOU CESTOU K VYŠŠÍ KVALITĚ NAŠICH ŽIVOTŮ

Fondy Evropské unie podpořily již přes 150 000 projektů v Česku. Zlomek z nich najdete i v tomto katalogu. Jsou označené pečeti „PODPOŘENO EU“ :



Obyvatelé našich měst i malých obcí si mohli všimnout řady proměn, které jim usnadňují život nebo zkrášlují okolí jejich bydliště. Nejen děti, ale i jejich rodiče jistě uvítali opravené nebo nově vybudované školy a školky, knihovny či komunitní centra. V centrech řady měst se nyní lidé mohou procházet po zmodernizovaných náměstích a parcích. Povedlo se také zachránit kulturní památky, na jejichž opravy z obecních rozpočtů často nezbyvají peníze. Vznikla nová místa pro příjemné trávení volného času, jako jsou třeba vodní nádrže, naučné stezky nebo dětská hřiště. Prohlédněte si některé z těchto proměn na této výstavě, třeba najdete inspiraci k zajímavému výletu, nebo možná i nápad pro vylepšení svého okolí ve vašem regionu.

Fondy EU ale pomáhají i v celé řadě dalších oblastí, které nejsou na první pohled vidět.

Jedná se například o další vzdělávání pedagogů a podporu ve výuce žáků a studentů. Díky fondům školy modernizují učební pomůcky a metody. Absolventům se tak zlepšují možnosti uplatnění na trhu práce. Zvyšuje se i kvalita péče o nemocné, neboť do nemocnic jsou pořizovány nové moderní přístroje a lůžka. Pomocnou ruku nabízejí projekty i při rekvalifikaci nebo hledání lepšího pracovního uplatnění. S přínosy projektů podpořených z evropských fondů se setkáváme všude kolem nás. Chcete se dozvědět, kde fondy EU pomohly ve vašem okolí?

Podívejte se na www.mapaprojektu.cz nebo www.kdefondyEUpomahaji.cz.

Mapaprojektu.cz



interaktivní mapa
realizovaných projektů

Pobavit se a zároveň nahlédnout projektům pod pokličku můžete také přímo ve vašem regionu na řadě akcí či dnech otevřených dveří na projektech podpořených z fondů EU, které pořádá Ministerstvo pro místní rozvoj. Podívejte se www.kdefondyEUpomahaji.cz v části **akce pro veřejnost**.

OSOBNOSTI ROČNÍKU



Mgr. Anna Pavlíková Kutějová, dlouhodobá hlavní spoluorganizátorka projektu a jeho skální opora. Dodnes upravuje fotografie proměn. **Michal Pavlík**, hlavní fotograf a podporovatel projektu od prvního ročníku

Jana Podhorská a Oliver Baláž, šířitelé myšlenky projektu na Slovensku a zakladatelé slovenského Konzorcia Moja vlasť – kulturne premeny Slovenska, které od letošního roku spoluporganizuje tuto česko-slovenskou výstavu.

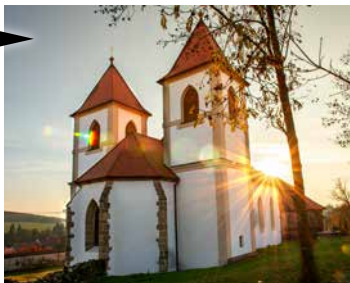


VÍTĚZOVÉ INTERNETOVÉHO HLASOVÁNÍ

Na webu www.cestamipromen.cz vybírali lidé z 91 vystavených proměn 14. ročníku výstavy.

Celkem **10181 platných hlasů**.

Nejvíce hlasů získaly tyto proměny:



1. **Hradec** (Plzeňský kraj)
Kostel sv. Jiří
1 830 hlasů



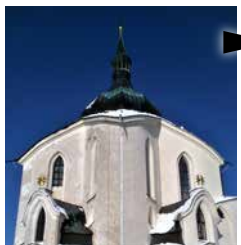
2. **Kopčany** (Slovensko)
Reprezentativní část hřebčína
1 781 hlasů



3. **Slezské Pavlovice** (Moravskoslezský kraj)
Zámek Paulowitz
1565 hlasů



4. **Habrovany** (Jihomoravský kraj)
Obnova a rozšíření oranžerie



5. **Žďár nad Sázavou** (Kraj Vysočina)
Kostel sv. Jana Nepomuckého



6. **Bzenec** (Jihomoravský kraj)
Kaple sv. Floriána a sv. Šebestiána



7. **Moravský Beroun** (Olomoucký kraj)
Revitalizace náměstí

CENY SOUZNĚNÍ



Bělč nad Orlicí (Královéhradecký kraj)
Za záchranu, rekonstrukci a důstojné využití historické
budovy evangelické školy



Kopidlno (Královéhradecký kraj)
Za soulad historie a současnosti při modernizaci
historické školy

CENY ODBORNÉ POROTY

„Odborná porota si váží počinů lidí, kteří s osobní invencí přispívají kvalitní péčí o prostředí a o udržování tradic svého domova. Architekti mají své odborné soutěže, tato je ‚lidová‘. Výstava reflektuje vývoj rekonstrukcí a obecného vkusu. Hodnotí zejména řemeslnou a výrazovou poctivost a upřímnost. Zejména ve venkovském prostředí si velmi cení skromnosti.“
– Ing. arch. Josef Pleskot

Ceny odborné poroty proměňám **14. ročníku** výstavy:



Bzenec (Jihomoravský kraj)
Kaple sv. Floriána a sv. Šebestiána



Milíkov (Karlovarský kraj)
Rekonstrukce chebského statku



Hořice – Dachovy (Královéhradecký kraj)
Obnova koupaliště a slunečních lázní



Domažlice (Plzeňský kraj)
Kulturní centrum – pivovar Domažlice



Pačejov (Plzeňský kraj)
Vodní nádrž Na Prachárně



Nová Ves – Vepřek (Středočeský kraj)
Záchrana vodního mlýna



Suchá-Prostředkvice (Kraj Vysočina)
Záchrana renesančního špýcharu



Prostřední Bečva – Pustevny (Zlínský kraj)
Obnova chaty Libušín po požáru



Kopčany (Slovensko)
Reprezentačná část žrebčína – malý kaštieľ



Uhrovec (Slovensko)
Obytně hospodárska budova

ZVLÁŠTNÍ CENY ODBORNÉ POROTY



Jablonné v Podještědí (Liberecký kraj)
Za systematickou obnovu drobných sakrálních památek



Kláštéry **Strahov** (Hlavní město Praha), **Milevsko** (Jihočeský kraj) a **Doksany** (Ústecký kraj)
Za komplexní duchovní a stavební obnovu klášterů



Chanovice (Plzeňský kraj)
Za kontinuální péči o historické dědictví obce

ODBORNÁ POROTA

Odborná porota pracovala v tomto složení:

JUDr. Oliver Baláž, tajemník Konsorcia Moja vlast'

PhDr. Pavel Bureš, NPÚ, člen rady spolku Cestami proměn, stálý člen Odborné poroty

Ing. arch. Markéta Cajthamlová, stálý člen Odborné poroty

Ing. Katarína Gécová, PhD., Fakulta architektúry a dizajnu Bratislava

Mgr. Peter Horanský, ŠPÚ Bratislava, člen konsorcia Moja vlast'

Ing. arch. Adéla Chmelová, FA CVUT, stálý člen Odborné poroty

Ing. arch. Jan Kazimour, autor projektu rekonstrukce Fary Bubeneč – získala Cenu odborné poroty

Ing. Martin Liška – autor projektu rekonstrukce secesního domu Horažďovice, získala Cenu odborné poroty a byla vítězem internetového hlasování 13. ročníku

Ing. Vladimír Sitta, FA ČVUT – vedoucí katedry krajinářské architektury, stálý člen Odborné poroty

Poradní hlasy:

Ing. Karel Drhovský, prezident a člen rady spolku Cestami proměn

Ing. Drahomíra Kolmanová, ředitelka spolku Cestami proměn

Zveľaďovanie krajiny, pamiatok a životného prostredia je náš celoživotný koníček a aj profesia. Sme radi, že môžeme svojou trochou prispieť k propagácii týchto hodnôt. Na projekte a v odbornej komisii spolupracujeme ako členovia slovenského Konzorcia MOJA VLASŤ.



JUDr. **Oliver Baláž**,

tajemník Konzorcia Moja vlast' - kultúrne premeny Slovenska



Mgr. **Peter Horanský**, Pamiatkový úrad Slovenskej republiky

Byť členkou poroty „Má vlast cestami proměn“ bola pre mňa nielen pocta, ale i poučenie a zážitok. Získala som nové informácie o realizovaných projektoch z oblasti výtvarného umenia, historických a kultúrnych pamiatok, stavieb z oblasti krajiny a záhradnej architektúry, stavieb podporujúcich udržateľnosť životného prostredia, z ktorých mnohé vznikli z iniciatívy občanov. Vybrané realizované projekty, rekonštrukcie, diela pamiatkovej obnovy signalizujú snahu o zachovanie týchto diel a kultúrnych pamiatok, zároveň naznačujú potrebu pokračovať v tomto snažení a vyzdvihnúť prácu tých jednotlivcov, ktorí sa zasadili za ich realizáciu.



Ing. **Katarína Gécová**, PhD.

Fakulta architektury a dizajnu Slovenskej technickej univerzity v Bratislave

Má vlast cestami proměn je jedinečný projekt s cílem poukázat na důležitost kultivace vystaveného prostředí pomocí prezentace jeho zdařilých proměn. Zdůrazňuje důležitost všech měřítek – od obnov drobných někdy opomíjených objektů v krajině, až po rozsáhlé areály náročné na údržbu. Motivuje tak každého, kdo by se do podobného projektu chtěl pustit. Každá tato proměna totiž napomáhá zachovat jedinečnost naší země.



Ing. arch. **Adéla Chmelová**,
Katedra zahradní architektury, Fakulta architektury
ČVUT v Praze

Jako autor vítězné stavby internetového hlasování a držitel Ceny odborné poroty jsem s úctou přijal možnost zúčastnit se po boku velkých jmen české a slovenské architektury hodnocení nového ročníku přihlášených staveb. Velice si vážím každé proměny, která se stane důstojným pokračovatelem původního díla. Obdivuji každou snahu a úsilí, které je věnováno obnovám, které dokážou vystoupit z uniformity, všednosti, odmetou prach a prosvítí nejen své okolí.



Ing. **Martin Liška**,
stavební inženýr s vlastní projekční kanceláří
Autor projektu vítězné proměny 13. ročníku – Měšťanského
domu v Horažďovicích

Kultivace prostředí, ve kterém žijeme, je cestou k lepším mezilidským vztahům.

Ing. arch. **Markéta Cajthamlová**
Architektonická projekční kancelář
Člen vědecko-umělecké rady FA ČVUT



Najít, ocenit, a především mohutně inspirovat. V tom spatřuji výjimečnost této přehlídky proměn ze všech koutů vlasti. Proměny, které urazily nesnadnou cestu od myšlenky k realizaci, a nyní i k uznání. Putovní výstava, která nejen děkuje, ale i kultivuje a podněcuje tam, kde je tolik co měnit. Cesta proměn k lepšímu, která nikdy nekončí, přitom je tou nejsmysluplnější.



Ing. arch. **Jan Kazimour**
KAZIMOUR KRIPNEROVÁ ARCHITEKTI
Vedoucí ateliéru ZAN Kazimour, Fakulta architektury
ČVUT v Praze

PROMĚNY 2023/2024





HLAVNÍ MĚSTO PRAHA

Období realizace:

červenec 2020 – říjen 2022

Iničiátor proměny:

Mons. PhDr. JCLic.

Milan Hanuš, děkan kapituly

Autor projektu:

Fotografie:

P&M Červení/Člověk a Víra
Vasil Stanko

PRAHA 1 – HRADČANY OBNOVA INTERIÉRU KOSTELA VŠECH SVATÝCH NA HRADĚ PRAŽSKÉM

1

Kostel nechal zbudovat Karel IV. na základech románské královské kaple. Po požáru v roce 1541 zbyly z kostela jen obvodové zdi. Při opravách zaštitěných arcivévodkyní Alžbětou Habsburskou došlo ke snížení chóru a zúžení oken. Nově byla postavena loď až k průčelí Vladislavského sálu. V roce 1588 byly do kostela přeneseny ostatky sv. Prokopa. K poslední rekonstrukci kostela došlo v letech 1952–53. Nynější restaurátorské práce byly rozděleny do tří etap. V roce 2020 byl opraven presbytář, o rok později loď kostela a transept, na závěr pak v roce 2022 podkruchtí a zádveří. Odborníci provedli instalaci nového osvětlení a ozvučení prostoru, zrestaurovali dřevěný mobiliář a kamenné prvky. Kostel si i po obnově zachoval své náboženské i kulturní poslání.





HLAVNÍ MĚSTO PRAHA

Období realizace:

říjen 2017 – srpen 2018

Iniciátor proměny:

Městská část Praha 3
Odbor ochrany životního
prostředí ÚMČ Praha 3

Autor projektu:

prof. Ing. arch. Miroslav Cikán
doc. Ing. arch. Pavla Melková,
Ph.D.

Fotografie:

prof. Ing. arch. Miroslav Cikán



2

PRAHA 3 – ŽIŽKOV REVITALIZACE KOMENSKÉHO NÁMĚSTÍ

Komenského náměstí na Praze 3 je nazváno na počest J. A. Komenského. Jde o jedno z nejstarších náměstí Žižkova, jehož dominantou je novorenesanční budova školy. Od poloviny 20. století došlo k jeho úpadku vybudováním podzemního krytu a panelových domů. Prostor se na dlouhá léta stal parkovištěm s ostrůvky trávníku. Až v roce 2012 se podařilo vytěsnit automobily na okraj náměstí a vyhradit prostor pro založení parku. Novou podobu místa navrhl architektonická kancelář MCA ateliér. Vodní kruhy fontány se odvíjí od symbolického pramene poznání. Linky střídání dlažby a trávy připomínají notovou osnovu či řádky v knize. Travnaté kopce zdobí hory, přes které Komenský navždy opouštěl Čechy. Schody před školou jsou jevištěm, stoly a lavice jako ostrovy slouží k setkávání a mlatové plochy jsou místem her.





HLAVNÍ MĚSTO PRAHA

Období realizace:

listopad 2007 – březen 2012

Iniciátor proměny:

P. Petr Prokop Siostrzonek
O.S.B.

Autor projektu:

Atelier M1 architekti, s.r.o.

Fotografie:

Pavel Havlas

PRAHA 6 – BŘEVNOV REHABILITACE ZAHRAD BŘEVNOVSKÉHO KLÁŠTERA

3

Po revoluci byl v roce 1990 benediktinskému řádu navrácen areál Břevnovského kláštera. Po čtyřiceti letech hospodaření komunistů zůstalo v zahradě pouhé torzo zdí bývalé oranžerie a přilehlých komponovaných teras, postavených okolo roku 1730 v rámci velké barokní přestavby. Okolo roku 2008 se spolu s vlnou dotací z Evropské unie objevila šance získat finanční podporu na postupnou obnovu zahrad. V letech 2009–2012 proběhla první fáze obnovy klášterní zahrady. Rekonstrukce se dočkaly opěrné a ohradní zdi, kaple Josefka i oranžerie. Staré a nemocné stromy nahradila nová výsadba ovocných druhů, která odpovídá původní skladbě. Zrekonstruován byl také parter před západním průčelím kostela se sochou svatého Jana Nepomuckého. Zahrady jsou většinu dne přístupné veřejnosti.





HLAVNÍ MĚSTO PRAHA

Období realizace:

březen 2011 – říjen 2012

Iniciátor proměny:

PIVO Praha, spol. s r.o.

Autor projektu:

Ing. Arch Hana Kotoučová

Ing. Arch Pavel Havlas



4

PRAHA 6 – BŘEVNOV REKONSTRUKCE BÝVALÝCH STÁJÍ NA PIVOVAR

Barokní objekt bývalých stájí Břevnovského kláštera byl postaven podle projektu K. I. Dientzenhofera. Za socialismu zde sídlila STB, která objekt nechala zchátrat. Současné provozovatele pivovaru sem přivedla tradice prvního známého pivovaru v Čechách, který se v klášteře nacházel již počátkem 11. století. Krása budovy a optimální stavební řešení je pak rychle přesvědčily, že to je přesně to, co hledají. Proměnu iniciovali společníci firmy PIVO Praha ve spolupráci s Bohumilem Rambouskem a opatem Břevnovského kláštera Prokopem Siostrzonkem. Celý objekt je stavebně opraven a je v něm instalován pivovar, pivovarské muzeum a společenské prostory pro školení a přátelská setkání. Dle památkářů se jedná o jednu z nejlepších instalací moderního strojního zařízení do historického, památkově chráněného, objektu.





HLAVNÍ MĚSTO PRAHA

Období realizace:

leden 2015 – listopad 2015

Iniciátor proměny:

Zoo Praha, zastoupená ředitelem Miroslavem Bobkem

Fotografie:

archiv Zoo Praha,
Oliver Le Que

PRAHA 7 – TROJA REVITALIZACE SKALNÍHO MASIVU V ZOO PRAHA – NÁVRAT VINNÉ RÉVY

5

Cíle revitalizace svahu nad expozicí papoušek byly v zásadě dva. V první řadě šlo o stabilizaci svahu narušeného kořenovými systémy náletových dřevin. Druhým byla obnova historicky doložených vinic. Dosud bylo možné ve svahu vidět zbytky původních opěrných viničních zdí, které byly revitalizací obnoveny. Dalšími stabilizačními prvky jsou dřevěné hatě. Na zpevněný svah se vrátila vinná réva. Hrozny dozrávají postupně a sklizeň je rozložena do delšího období. Úroda obohacuje jídelníček ptákům a primátům v zoo. Součástí projektu bylo i vytvoření oddechového místa s vyhlídkou. Návštěvníkům se nabízí pohled na pavilon exotických ptáků „Rákosův pavilon“ a další expozice. Z oddechového místa je možné se pomocí dobrodružné stezky dostat až na horní cestu nad revitalizovaným svahem.





JIHOČESKÝ KRAJ

Období realizace:

květen 2020 – prosinec 2023

Iniciátor proměny:

Mgr. Patrik Červák,
vedoucí Odboru kultury
a památkové péče
Krajského úřadu
Jihočeského kraje

Autor projektu:

Ing. arch. Petr Dostál

Fotografie:

Mgr. Ivan Náprstek



6

BOROVANY ARCHEOSKANZEN TROCNOV

Výstavba archeoskanzenu v areálu Národní kulturní památky Rodiště Jana Žižky v Trocnově je významným investičním počinem Jihočeského kraje. Celý projekt začal obnovou expozice Památníku Jana Žižky. Následovala příprava a realizace archeoskanzenu. Poslední připravovanou etapou je výstavba návštěvnického a edukačního centra se související infrastrukturou. Cílem je především snaha vybudovat v dojezdové vzdálenosti od krajského města volnočasový areál s výrazným edukačním potenciálem a významným bonusem kulturněhistorického kontextu místa, které je tradičně vnímané jako pravděpodobné rodiště husitského válečníka Jana Žižky. Všech čtrnáct objektů je již postaveno a deset z nich je zcela dokončeno. I. etapa, tzv. zemanský dvorec, je v provozu od dubna 2023. Zbývající objekty budou zpřístupněny v roce 2024.





JIHOČESKÝ KRAJ

Období realizace:
2022–2023

Iniciátor proměny:
Městští architekti na
podnět občanů

Autor projektu:
MED ARKITEKT s.r.o.

Fotografie:
PROJECT DELTA s.r.o.

CHÝNOV PARK U RYBNÍKA

7

Na začátku byla zanedbaná rokle ústící do vodní nádrže bez stálého přítoku. Nové vedení města se rozhodlo reagovat na podněty občanů a zahájilo proměnu místa tak, aby se z bariéry stala spojnice dvou městských lokalit. Nejprve byl zajištěn trvalý přítok vody do nádrže z výše položeného rybníka. Dále vznikl projekt na revitalizaci nádrže a blízkého okolí. V neposlední řadě byl vypracován projekt na proměnu nepřístupné rokle v městský park s přírodním amfiteátre. Po zajištění přítoku vody do nádrže se rozběhly práce na celkové rekultivaci. Zároveň se naskytla příležitost využít velké množství zeminy z prací na silničním obchvatu. Začalo tak i modelování původně strmé rokle na snadno přístupný městský park s přírodním amfiteátre navazujícím na vodní plochu.





JIHOČESKÝ KRAJ

Období realizace:
květen-červenec 2017

Iniciátor proměny:
František Volf

Autor projektu:
Ing. František Sedláček

Fotografie:
Marta Zmrhalová



8 ROSEČ PROMĚNA POŽÁRNÍ NÁDRŽE

Požáry v obcích představovaly vždy velké nebezpečí. V Roseči se proto v minulosti rozhodli minimalizovat rizika a vybudovali k hašení požární nádrž obdélníkového tvaru s betonovými zdmi. Myšlenku na její rekonstrukci přednesl tehdejší starosta obce František Volf začátkem roku 2015. Spolu s projektantem přišli na nápad zvětšit vodní plochu, zrušit betonové zdi, použít kámen a vytvořit přírodní nádrž. Jelikož starosta v září 2016 náhle zemřel, ujala se celého projektu jeho nástupkyně paní Hana Šmejkalová. V květnu 2017 začala samotná rekonstrukce nádrže. Nádrž dnes slouží jako odpočinkové místo pro veřejnost. Do nádrže byly nasazeny ryby, aby obhospodařovaly vodu a život v rybníku. Také je mohou lovit rosečští rybáři při rekreačním rybaření. Hráz rybníka je osázena trvalkami.





JIHOČESKÝ KRAJ



Období realizace:

červenec 2018 – březen 2022

Iniciátor proměny:

Muzeum středního Pootaví
PhDr. Ivana Říhová,
ředitelka muzea

Fotografie:

Muzeum středního Pootaví

STRAKONICE

REKONSTRUKCE HRADU PRO EXPOZICE MUZEA STŘEDNÍHO POOTAVÍ

První kroky k obnově strakonického hradu podnikl kraj v roce 2015. Stavební úpravy probíhaly v tzv. Bavorském paláci, v budově bývalého děkanství s kapitulní síní a ambitem (dříve komenda maltézského řádu) a ve spojovacím krčku mezi I. a II. nádvořím. V průběhu rekonstrukce došlo k několika zajímavým objevům, které se staly součástí expozic. Muzeum po náročné rekonstrukci otevřelo nové a zcela unikátní výstavy, které představují pět hlavních oblastí typických pro město Strakonice. Jejich součástí je také v rámci střední Evropy unikátní expozice věnovaná Suverénnímu řádu maltézských rytířů, který ve Strakonících působil téměř 700 let. Vše je doplněno o nejrůznější interaktivní prvky.





JIHOMORAVSKÝ KRAJ

Období realizace:

únor 2022 – listopad 2022

Iniciátor proměny:

Ing. Jakub Carda, MBA

Autor projektu:

CHYBIK+KRISTOF
ASSOCIATED ARCHITECTS
s.r.o.

Fotografie:

Misa.jar,
Philipp Böhm (Společně o.p.s.)



10

BRNO MENDELŮV SKLENÍK

Středobodem příběhu Mendelova skleníku je hrášek. S křížením rostlin hrachu setého prováděl v 19. století pokusy otec genetiky Gregor Johann Mendel. Hrách pěstoval ve skleníku na zahradě Augustiniánského opatství v Brně. V 70. letech 19. století skleník poškodila vichřice a budova postupně chátrala. V 60. letech 20. století padlo rozhodnutí zbylé torzo zbourat, ze skleníku tak zbyly pouze základy. Opatství se nyní rozhodlo místu vdechnout nový život. Stavba kopíruje originální půdorys i orientaci a aktivně pracuje se třemi Mendelovými zákony dědičnosti, které předznamenaly budoucnost moderní genetiky. Obnovený Mendelův skleník je unikátním prostorem propojujícím svět vědy a víry. Jako za časů Gregora Johanna Mendela se v něm navíc stále symbolicky pěstuje hrášek, dnes v aeroponických květináčích.





JIHOMORAVSKÝ KRAJ

Období realizace:
leden 2019 – květen 2022

Iniciátor proměny:
Správa státního zámku
Kunštát

Fotografie:
fotoarchiv SZ Kunštát

KUNŠTÁT

RESTAUROVÁNÍ PORTRÉTŮ A PODLAHY V RYTÍŘSKÉM SÁLE ZÁMKU

Centrální reprezentační prostor státního zámku Kunštát pochází z období baroka. Do stávající podoby byl neobarokně upraven v polovině 19. století. Po roce 1956 byl bohužel degradován na skladový prostor ministerstva vnitra. To mimo jiné vedlo i k značnému poškození hodnotného mobiliáře, zejména barokních portrétů a neobarokní intarzované parкетové podlahy. V roce 2005 zahájil Národní památkový ústav postupnou památkovou obnovu, která vyvrcholila v letech 2019–2022. Na realizaci se podílel široký tým odborníků. Díky provedené rekonstrukci získal Rytířský sál znovu svoji podmanivou podobu, kterou mu vtiskla neobarokní úprava. Dnes opět můžeme tento unikátní prostor obdivovat v jeho původní neopakovatelné kráse, a to v rámci hlavního návštěvnického okruhu.





JIHOMORAVSKÝ KRAJ

Období realizace:

Iniciátor proměny:

Autor projektu:

Fotografie:



12

NOVOSEDLY OPRAVA VÝPRAVNÍ BUDOVY ŽELEZNIČNÍ STANICE

V roce 1872 byla do obce přivedena železnice a pravděpodobně současně byla vystavěna nádražní budova. Ta postupem času měnila svůj tvar, zejména přízemními přístavbami z přelomu 19. a 20. století. Interiér procházel změnami po celou dobu existence stavby. Při poslední opravě proběhla celková přestavba budovy, její redukce a optimalizace využití vnitřních prostor. Před rekonstrukcí se jednalo o patrovou budovu s postranními přízemními křídly. Ta byla odstraněna a zůstala pouze středová patrová část objektu s částečným podsklepením a půdním prostorem se sedlovou střechou. V prvním patře je dopravní kancelář, zázemí pro zaměstnance a čekárna. V druhém patře se nacházejí dvě bytové jednotky. Okolo budovy nově vznikly nebo byly opraveny zpevněné plochy. Nový je i bezbariérový vstup do čekárny.





KARLOVARSKÝ KRAJ

Období realizace:

květen 2021 – listopad 2022

Iniciátor proměny:

Karlovarský kraj
Muzeum Sokolov

Fotografie:

archiv Muzeum Sokolov,
Ivan Kletečka

ČISTÁ

„ŽULA A VODA“ – NOVÁ NÁVŠTĚVNICKÁ TRASA VE STŘEDOVĚKÉM DOLE JERONÝM

Národní kulturní památka Důl Jeroným se nachází u zaniklé obce Čistá. První doklady o jeho existenci eviduje báňský úřad v roce 1548. Důl je tvořen několika částmi. V 80. letech minulého století mělo dojít k jeho likvidaci, ale naštěstí v roce 1982 objevil pan František Baroch historickou část dolu, čímž přispěl k jeho záchraně. K dalšímu významnému objevu prostor došlo v letech 2014–2015. Zájemem provozovatele bylo jejich zpřístupnění veřejnosti. Díky přeshraničnímu projektu nazvanému „Žula a voda“ a finanční podpoře Karlovarského kraje se návštěvnícká trasa zdvojnásobila na několik set metrů. Stavební firma provedla při renovaci pročištění nové trasy, její zajištění a vybudování lávek a schodů.





KARLOVARSKÝ KRAJ

Období realizace:

září 2016 – listopad 2020

Iniciátor proměny:

Martin Radimerský, majitel domu

Autor projektu:

NPÚ Loket, Mgr. Lubomír Zeman,

Fotografie:

Martin Radimerský



14

KARLOVY VARY HRÁZDĚNÝ DŮM ZLATÝ JELEN

Neutěšený a nevzhledný, takový byl před rokem 2016 stav domu Zlatý jelen v Karlových Varech. Vzhledově nezapadal do okolní zástavby. Z bočního pohledu připomínal nádražní budovu s pultovou střechou s mírným sklonem a nevzhlednými atikami. Prvotním impulsem k proměně byl předpoklad, že se jedná o hrázděný dům, čemuž však při pohledu zvenku nic nenasvědčovalo. Podrobnějším studiem historických podkladů a plánů a průzkumem příček v interiéru se domněnka potvrdila. Na realizaci proměny měli největší podíl tesaři z již zaniklého uskupení Tesařská huť z Karlových Varů. Významně pomohl pan Laun z firmy Keimfarben cennými radami, ale i operativními dodávkami materiálů. V současné době probíhají již práce v interiérech domu. Optimální využití domu se bude teprve hledat, nabízí se možnost zřídit zde muzeum, trvalé bydlení či nájemné ubytování.





KARLOVARSKÝ KRAJ

Období realizace:
2007–2014

Iniciátor proměny:
Zdeněk Král, starosta
Jiří Chval, místostarosta
Ing. Vladimír Dufek

Autor projektu:
Ing. Vladimír Dufek
Ing. arch. Dalibor Urbanec

Fotografie:
Ing. Vladimír Dufek

MARIÁNSKÉ LÁZNĚ OBNOVA SKALNÍKOVÝCH SADŮ

15

Roku 1817 přichází do Mariánských Lázní zahradník Václav Skalník a radí zdejšímu opatu při plánování nových lázní. Vznikl tak plán anglického parku s centrální kolonádou. Jedinečný byl v tom, že projekt výstavby domů navázal až po projektu parků. 70. léta 20. století přinesla rekonstrukci kolonády i okolních prostor. V 80. letech do parku přibyla Zpívající fontána. Od roku 2007 probíhala postupná revitalizace sadů, rozdělená do několika etap, např. obnova Labutího jezírka, pěšin, osvětlení či památníku osvobození americkou armádou. Vše zakončila instalace soch mocnářů. Smyslem nebylo radikálním způsobem přetvořit tento klenot, ale podtrhnout myšlenku vtisknutou do krajiny nejvýznamnějším českým zahradním architektem Václavem Skalníkem.





KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ

Období realizace:

září 2021 – listopad 2022

Iniciátor proměny:

Mgr. Miloš Buroň, starosta
zastupitelstvo obce

Autor projektu:

Ing. arch. Šárka Králiková
Mecnerová

Fotografie:

Vít Špičan, Mgr. Miloš Buroň



16

BLEŠNO PROMĚNA OBEČNÍHO ÚŘADU

Budova obecního úřadu byla postavena během „akce Z“ v letech 1960–1963. Původně byla vyprojektována jako úřadovna MNV s požární zbrojnicí a podkrovním bytem, ale již v době stavby došlo ke změně záměru a v místě projektované zbrojnice vznikla prodejna Jednoty. Zbrojnice přistavěná v přílehlém dvoře se později adaptovala na byt. Budova těmito účelům sloužila až do roku 2021. Na jaře 2019 se podařilo přesvědčit zastupitelstvo ke zpracování architektonické studie. Cílem byla kromě vybudování bytů také úprava dispozičního řešení přízemí s prostory obecního úřadu. Díky značnému úsilí se podařilo vše dovést k úspěšné realizaci. Dnes má obec moderní, důstojný a energeticky úsporný úřad. Občané získali novou knihovnu a místnost ke konání veřejných akcí. Oddělením bytové části se zvýšil úřednický komfort.





KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ

Období realizace:
2012 – květen 2021

Iniciátor proměny:
Mgr. Jaroslav Balcar,
místopředseda Sdružení
pro Vízmburk, z. s.

Autor projektu:
Ing. Jan Chaloupský

HAVLOVICE

ZÁCHRANA HRADU VÍZMBURK

17

Hrad Vízmburk je poprvé zmiňován v roce 1278. Osud hradu byl zpečetěn v roce 1447, kdy byl poslední majitel hradu donucen prodat jej Slezanům. Ti jej zapálili a pobořili. V roce 1972 byl zahájen rozsáhlý archeologický výzkum hradu, který byl v roce 1985 ukončen a hrad se od té doby rozpadal. V roce 2002 vzniklo Sdružení pro Vízmburk s cílem vzkřísit tuto památku. V roce 2013 byla realizována první část oprav. Poté probíhaly záchranné práce brigádnickou činností. Díky úspěšné žádosti o dotační titul se v roce 2020 uskutečnily rozsáhlé záchranné práce. Během jara 2021 se vlastními silami pokračovalo v pracích, které nebyly součástí projektu. Také se instalovala výstavní expozice. V jednom ze sklepů mohou návštěvníci zhlédnout vizualizaci hradu z doby počátku 15. století.





KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ

Období realizace:

říjen 2019 – červenec 2021

Iniciátor proměny:

Muzeum východních Čech
v Hradci Králové

Autor projektu:

Ing. Martin Uličný

Fotografie:

archiv MVČHK



18

HRADEC KRÁLOVÉ

GAYEROVA KASÁRNA – GENERÁLNÍ REKONSTRUKCE A DOSTAVBA MUZEA VÝCHODNÍCH ČECH

Gayerova kasárna jsou bývalým vojenským areálem z 18. století. Při bocích byly v letech 1897–1898 vybudovány dvě trojkřídlé kasárenské budovy (č. p. 333 a 334). Od roku 1992 budova čp. 334 slouží Muzeu východních Čech v Hradci Králové jako hlavní odborné pracoviště. Depozitární budova se nacházela v havarijním stavu, střechou zatékalo, opadávající prvky fasády ohrožovaly veřejnost a kvůli prastarému mobiliáři byly depozitáře v nevyhovujícím stavu po klimatické i kapacitní stránce. Generální rekonstrukce byla jediným možným řešením, které vedlo k výraznému zvýšení nejen kapacity depozitářů, ale i pracoven kurátorů a odborných pracovníků. Opravou budovy vznikly nové depozitáře, restaurátorské a konzervátorské dílny, fotopracoviště, pracovny a badatelný. Některé prostory jsou přístupné i veřejnosti.





KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ

Období realizace:

říjen 2020 – leden 2023

Iniciátor proměny:

Akad. arch. David Vávra
dr. Rudolf Havelka

Autor projektu:

Akad. arch. David Vávra

JAROMĚŘ REKONSTRUKCE WENKEOVA DOMU

Budova bývalého obchodního domu firmy A. Wenke a syn od architekta Josefa Gočára je národní kulturní památkou. Svým modernistickým návrhem předstihl Gočár vývoj architektury více než o jedno desetiletí. Wenkeův dům, dnes sídlo městského muzea, prošel rekonstrukcí naposledy počátkem 80. let. Stavebně přilehlý dům čp. 91, rovněž využívaný muzeem, neprošel celkovou rekonstrukcí nikdy. Iniciativa k nynější obnově vyšla společně od ředitele muzea dr. R. Havelky a akad. architekta D. Vávry. Příprava rekonstrukce byla velmi rychlá, protože se blížily poslední termíny pro podání dotační žádosti. Po dokončení prací a nové stálé expozice nabízí muzeum zcela nově adaptované interiéry i exteriéry. To zahrnuje i více než dvojnásobně větší výstavní plochu a zpřístupněné venkovní prostory pro drobnější kulturní akce.





KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ

Období realizace:

září 2019 – červen 2022

Iniciátor proměny:

Jiří Klepsa, tehdejší
starosta města
Milan Libich, předseda spolku
Ochránci památek pevnosti
Josefov – Ravelin No. XIV, z.s.
a zastupitel města

Fotografie:

Tomáš Vojtíšek



20

JAROMĚŘ

OŽIVENÍ PEVNOSTI JOSEFOV

Z rozhodnutí Josefa II. odkoupila císařská komora vesnici Ples s okolím k vybudování pevnostního města. Základní kámen byl položen 3. 10. 1780. Po sedmi letech byl komplex předán do užívání zemskému velitelství, výstavba pokračovala i nadále. Město bylo roku 1793 přejmenováno z Ples na Josefov. Statut pevnosti si udrželo do roku 1888, ale i poté zde sídlila vojenská posádka. Za 1. světové války zde byl zajatecký tábor a za 2. světové války využíval budovy Wehrmacht. Od roku 1968 byl na Bastionu No. I autopark a v kasematech parkovaly sanitky. K renovaci byly vybrány objekty tvořící funkční celek s ohledem na budoucí využití. Obnoven byl především Bastion IV a Ravelin XIII včetně přilehlých částí kurtin. Snahou bylo obnovení původního vzhledu z konce 18. století s přihlédnutím ke stavebnímu vývoji.





KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ

Období realizace:
září 2021 – květen 2022

Iniciátor proměny:
Správa železnic, státní organizace

Autor projektu:
Ing. Michal Freivald

Fotografie:
Správa železnic, státní organizace

NOVÁ PAKA

OPRAVA VÝPRAVNÍ BUDOVY ŽELEZNIČNÍ STANICE

Město Nová Paka leží v podhůří Krkonoš. Železniční stanice stojí nedaleko centra města a v její těsné blízkosti se nachází průmyslová i bytová zástavba. Výpravní budova byla dokončena v roce 1872 a od té doby prošla mnoha úpravami včetně zbudování přístavby s čekárnou. Záměrem renovace bylo vrátit budově původní historický vzhled a redukovat její objem tak, aby všechny části byly smysluplně využívány. Došlo k odbourání necitlivě provedené přístavby čekárny a nefunkčních veřejných WC. Součástí rekonstrukce bylo nejen vybudování nové čekárny a bezbariérového přístupu, ale i výstavba zastřešení venkovního perónu a oprava chodníků na nástupišti. Veřejnost nejvíce sledovala opravu vnější pískovcové fasády. Opravená stanice je ozdobou města a ukázkou umění dnešních kameníků.





LIBERECKÝ KRAJ

Období realizace:

září 2019 – listopad 2020

Iniciátor proměny:

Státní pozemkový úřad
a obce Heřmanice,
Dětřichov a Kristiánov

Autor projektu:

Agroprojekce Litomyšl
spol. s r.o.

Fotografie:

Státní pozemkový úřad



22

HEŘMANICE-KRISTIÁNOV VODNÍ NÁDRŽE HEŘMANICE

Ničivé povodně, které postihly Liberecký kraj v roce 2010, způsobily škody za 8 miliard korun, jednou z nejpoškozenějších obcí byly Heřmanice. V rámci realizovaných pozemkových úprav byl proto kladen důraz na protipovodňovou ochranu obce a zároveň na zadržení vody v krajině. Proto byly navrženy dvě průtočné polyfunkční vodní nádrže. Ty zvyšují biodiverzitu, zadržují vodu v krajině a přispívají ke zvýšení hladiny podzemních vod. Zároveň jsou koncipovány tak, aby částečně chránily intravilán obce před povodňovými průtoky z Heřmanického potoka. Dle provozního řádu je horní nádrž určena k hasebním účelům. Místo se velmi rychle stalo vyhledávanou turistickou lokalitou. Nádrže využívají obyvatelé okolních obcí ke koupání. Cesta slouží k procházkám a vyjíždkám na kole.





LIBERECKÝ KRAJ

Období realizace:

říjen 2019 – říjen 2020

Iniciátor proměny:

JUDr. Marek Řeháček,
Ing. Mgr. Ivana Řimnáčová,
Magistrát města Jablonec
nad Nisou

Fotografie:

Ing. Mgr. Ivana Řimnáčová,
Otokar Simm

JABLONEC NAD NISOU SIEGMUNDŮV KŘÍŽ

23

U původní vozové cesty nechal v roce 1808 postavit obchodník Ignaz Siegmund žulový podstavec s křížem. Po 2. světové válce byla boží muka rozbita. V polovině 90. let byl kříž rozsekán na kusy a rozházen. Díky snaze Petra Lišky nezůstaly poškozené kusy ležet, ale v roce 1997 byl vztyčen na podstavci starých božích muk dřevěný kříž z hrubých kmenů. Později jej nahradil trámový kříž se stříškou a vyřezávanou postavou Spasitele. Snahou renovace bylo zachovat co nejvíce z původní nálady památky. Proto byla vyspravena a doplněna původní černostudniční žula. Výtvarné pojetí i zhotovení velkého kovaného kříže s plechovým tělem Spasitele je provedeno tak, jak to bývalo v jizerskohorském podhůří na začátku 19. století zvykem.





LIBERECKÝ KRAJ

Období realizace:

listopad 2020 - prosinec 2022

Iniciátor proměny:

Turnovské památky
a cestovní ruch,
příspěvková organizace

Autor projektu:

BLOK_architekti – Ing. arch.
Michaela Chvojková,
MgA. Petra Novotná Stránská

Fotografie:

Archiv TPaCR, p.o.



24

TURNOV DŮM U ZLATÉHO BERÁNKA

Turnov leží v srdci Českého ráje a tvoří ideální výchozí bod pro množství výletů. V jeho centru však chybělo zázemí, kde by se návštěvníci seznámili se všemi zajímavostmi regionu. V roce 2020 získalo město dotaci od Ministerstva pro místní rozvoj na modernizaci informačního centra, které sídlí v domě zvaném U Zlatého beránka. V průběhu času byla budova několikrát upravována, až nakonec poslední „modernizace“ v roce 1989 zcela zničila atmosféru objektu. V rámci rekonstrukce vznikly nové prostory a byla upravena fasáda domu. Nové vnitřní prostory Regionálního turistického informačního centra jsou rozšířeny o návštěvnické centrum s prostorem pro zajímavé expozice. Návštěvníci tak mají možnost se na jednom místě seznámit s památkami, turistickými cíli, tradicemi Turnovska i historií horolezectví.





MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ

Období realizace:
duben 2015 – prosinec 2025

Iniciátor proměny:
Ján a Marta Ruszó,
členové Spolku
Renesance z.s.

HOŠŤÁLKOVY

ZÁMEK HOŠŤÁLKOVY – Z ÚSTAVNÍHO ZAŘÍZENÍ ZPĚT K BAROKNÍ KRÁSE

Zámek Hošťálkovy vznikl v 18. století přestavbou původní tvrze. Po druhé světové válce sloužil jako domov důchodců a od 60. let jako ústav sociální péče. V roce 2006 jej koupil do vlastnictví Ján Ruszó, který se rozhodl tento skvost zachránit. Po majitelově nečekané smrti se manželka Marta rozhodla dokončit jeho sen a společně se syny vynakládá nemalé úsilí, aby prostory získaly zpět své barokní kouzlo. Původní myšlenka byla prezentovat autenticky dochovanou a plně vybavenou zámeckou kapli a hlavní schodiště a nabízet občasné prohlídky celého objektu. Postupně se rozvinul záměr vybavit místnosti dobovým nábytkem, rozšiřovat zámeckou expozici obnovovanými místnostmi, včetně zahájení odkryvu a restaurování zalíčených nástěnných maleb, a otevřít první etapu tras komentovaných prohlídek s průvodcem.





MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ

Období realizace:

září 2020 – červen 2022

Iniciátor proměny:

PaedDr. Zbyšek Ondřejka,
ředitel Muzea Těšínska

Autor projektu:

Ing. arch. Zuzana Sýkorová

Fotografie:

Muzeum Těšínska



26

JABLUNKOV

REKONSTRUKCE KNÍŽECÍHO DOMU A VYBUDOVÁNÍ MUZEA TROJMEZÍ

Knížecí dům patří mezi nejstarší zděné objekty ve městě i v celém historickém Těšínsku. Od konce 16. století náležel těšínským knížatům. Od poloviny 19. století do roku 1911 zde sídlil okresní soud, poté sloužil komerčním či obytným účelům. Vnitřní dispozice objektu byla stavebně měněna a degradována, přestože byl již v roce 1958 zapsán do státního seznamu nemovitých kulturních památek. Důvodem rekonstrukce a vybudování nové pobočky muzea byly nevyhovující prostory tehdejší výstavní síně Muzea Těšínska. Veškeré stavební úpravy probíhaly pod dohledem památkářů a archeologa. Objekt prošel celkovou revitalizací. V interiéru byla mj. restaurována objevená kamenná ostění. V Knížecím domě vznikla expozice Krajina a lidé představující soužití přírody a člověka v nejuvýchodnější oblasti ČR.





MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ

Období realizace:

duben 2021 – říjen 2021

Iniciátor proměny:

město Krnov

Autor projektu:

Ing. arch. Marek Juránek,
revitalizace prostranství

Fotografie:

Ing. Dita Círová,
Ing. arch. Zuzana Matelová

KRNOV ZAHRADA SMYSLŮ

27

Město Krnov je neodmyslitelně spjato s textilní výrobou, která zde zažívala největší rozmach v 19. století. Jedna z nejvýznamnějších textilních továren nesla název Karnola, v roce 1997 však zkrachovala. Městu se podařilo část areálu odkoupit. Pro svou jedinečnost získal objekt v roce 2003 status národní kulturní památky. Chystala se rozsáhlá revitalizace, kterou zastavil požár v roce 2017. Projekt byl přepracován s cílem vybudovat veřejné prostranství, tzv. Zahradu smyslů. Dojde tak k zpřístupnění prostor a oživení industriálního areálu pomocí zeleně a netradičního mobiliáře. Základní myšlenkou je haptická zahrada umožňující zapojení všech smyslů. Společně se smysly se pracuje s tématem textilního průmyslu. Již nyní je areál využíván pro konání akcí i jako příjemné místo pro trávení volného času.





MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ

Období realizace:

listopad 2021 – květen 2022

Iniciátor proměny:

Správa železnic, státní organizace

Autor projektu:

Ing. Radek Pavlík

Fotografie:

Správa železnic, státní organizace



28

MĚSTO ALBRECHTICE OPRAVA BUDOVY ŽELEZNIČNÍ ZASTÁVKY LINHARTOVY

Budova zastávky leží u železniční tratě Krnov – Šumperk. Provoz zde byl zahájen roku 1872. Renovace budovy měla za cíl dosažení reprezentativního vzhledu a zkvalitnění služeb pro cestující. Změnou dispozic vznikl na jedné straně prostor pro potřeby Správy železnic a na druhé místo pro uložení jízdních kol. Stavba řešila také zpevnění přístupové plochy. V rámci rekonstrukce bylo provedeno statické zajištění a byla kompletně obnovena fasáda včetně oprav tesařských konstrukcí. Proběhla i výměna výplní oken a dveří. Pomyslnou třešničkou bylo navrácení původního vzhledu budovy formou hrázděného zdiva. Objekt zastávky leží v turisticky oblíbené lokalitě, jelikož nabízí mnoho příležitostí k řadě aktivit. Nedaleko se nachází zámek Linhartovy a cyklostezka z Krnova.





MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ

Období realizace:

květen 2021 – leden 2026

Iniciátor proměny:

Daniel Galia, vlastník objektu

Fotografie:

Daniel Galia

PŘÍBOR

OŽIVENÍ BÝVALÉ SÝPKY

29

Osud příborské sýpky, která je kulturní památkou, dokládá obtížnou situaci mnoha podobných objektů, které ztratily v souvislosti s novým způsobem života své využití. V případě sýpky v Příboře se podařilo památku díky iniciativě nového vlastníka zachránit. Impulsem k proměně se stala soukromá sbírka motorek majitele, pro které se velkoprostorová stavba stala ideálním místem k uchování i prezentaci. Nový majitel začal s postupnou rekonstrukcí již v roce 2021. V celém procesu obnovy kladl důraz na zachování autentických původních materiálů a tradičních řemeslných postupů. Výsledkem je obnovený interiér bez jakýchkoliv zásahů do původní stavební podstaty. V roce 2022 navázala na první fázi obnova části střešní krytiny a krovu. V rekonstruovaných prostorách zřídil majitel soukromé muzeum veteránů.





MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ

Období realizace:

únor 2020 – červen 2022

Iniciátor proměny:

Obec Řepiště
členové zastupitelstva
obce

Autor projektu:

Ing. arch. Petr Lichnovský
Ing. arch. Adam Jursa

Fotografie:

Roman Polášek



30

ŘEPIŠTĚ KOMUNITNÍ DŮM

Budova č. p. 302 na Mírové ulici byla v letech 1956–1959 postavena jako mateřská školka. Díky nárůstu obyvatel však přestala kapacitně stačit. Objekt prošel přeměnou na „Osvětový dům“ – budovu pro společenské a kulturní využití a sídlo osvětové besedy. Sloužil také pro zasedání zastupitelstva, jako obchod, cukrárna, bar, keramická dílna a také provizorní sídlo obecního úřadu, MŠ a ZŠ. Obecní zastupitelstvo začalo v roce 2015 řešit novou podobu centra obce. Zabývalo se zároveň požadavkem na zřízení bydlení pro seniory. Jako vhodný objekt byl vybrán Osvětový dům. Vznikl tak komunitní dům Řepiště, moderní víceúčelový objekt. Nachází se zde 19 bezbariérových bytů. Obyvatelům je dále k dispozici spolková místnost, menší klubovna a také keramická a výtvarná dílna. Součástí je i zázemí pro terénní pečovatelskou službu a místnost pro služby.





MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ

Období realizace:

září 2021 – červenec 2022

Iniciátor proměny:

Zastupitelstvo obce
Řepiště, Sbor dobrovolných
hasičů Řepiště

Autor projektu:

Ing. arch. Petr Lichnovský
Ing. arch. Adam Jursa

Fotografie:

Roman Polášek

ŘEPIŠTĚ

REKONSTRUKCE A PŘÍSTAVBA POŽÁRNÍ ZBROJNICE

Již 100 let se obec Řepiště může chlubit sborem dobrovolných hasičů. Od roku 1934 má sbor svou základnu na Mírové ulici. Teprve v roce 1999 přešla budova do majetku obce. Ta zajistila částečnou rekonstrukci a nechala opravit střechu. Bohužel objekt nestačil technicky ani kapacitně svému účelu. Velká cisterna zůstávala pro místní hasiče jen nedostižným snem. Problém představovala stará věž, která byla v havarijním stavu. Zastupitelé obce se v roce 2015 rozhodli neradostný stav změnit. Zpracovali studii na přístavbu a rekonstrukci a požádali o dotaci. Zrekonstruovaná zbrojnice má tři garážová stání a odpovídající zázemí pro výjezdní jednotku. Nepřehlédnutelnou dominantou obce se stala sendvičová přístavba nové garáže s prosklenou věží pro sušení hadic. Modernizovány jsou také prostory pro spolek hasičů a práci s mládeží.





OLOMOUCKÝ KRAJ

Období realizace:

leden 2019 – červen 2020

Iniciátor proměny:

Zastupitelstvo obce Klokoč

Autor projektu:

Ing. arch. Stanislav Vrabel

Fotografie:

Archiv obce Klokoč



32

KLOKOČÍ OBECNÍ DŮM

Budova bývalé školy vznikla v roce 1911. V roce 1993 se do ní přestěhoval obecní úřad s knihovnou. Bohužel již nebyla v optimálním technickém stavu. Ten se i přes průběžné opravy zhoršoval. V roce 2016 rozhodlo zastupitelstvo obce o provedení celkové rekonstrukce. Ta začala v lednu 2019. Došlo i ke změně vnitřních dispozic – rozšíření společenské místnosti, vybudování nového sociálního zařízení a v podkroví dvou bytů. Vlastní rekonstrukce skončila v prosinci 2019. V následujícím roce bylo realizováno vnitřní vybavení a úprava okolí. Rekonstruovaný Obecní dům je významnou dominantou celé obce. V přízemí je obecní úřad, knihovna, klubovna mladých hasičů a společenská místnost. Obecní dům tvoří i zázemí pro přilehlé hřiště. Citlivou rekonstrukcí se budově vrátil ráz z roku 1911.





OLMOUCKÝ KRAJ

Období realizace:

2019–2022

Iniciátor proměny:

Obec Lazníky

LAZNÍKY

REKONSTRUKCE ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÉ ŠKOLY

Obec zakoupila roku 1884 bývalý zahradnický grunt pro stavbu školy. Roku 1895 se škola rozrostla na dvoutřídní a byla rozšířena o přístavbu. Budova školy byla dlouhodobě poškozena statickými poruchami a byla energeticky nevhodná. Obec proto začala hledat dotační tituly, které by umožnily její postupnou rekonstrukci. Nejprve proběhlo statické zabezpečení budovy spolu s výměnou oken a dveří. V dalším roce následovala rozsáhlá rekonstrukce střechy. Další fází bylo snížení stropů v učebnách, výměna osvětlení a osazení nových topných těles. Současně probíhalo zateplení vnějšího pláště budovy včetně fasády navržené dětmi. Škola po rekonstrukci nabízí plnohodnotné prostory pro výuku a volnočasové aktivity dětí. Výrazně se snížila energetická náročnost provozu školy.





OLOMOUCKÝ KRAJ

Období realizace:

leden–listopad 2022

Iniciátor proměny:

Zastupitelstvo obce Lutín

Autor projektu:

Ing. Petr Zavadil, SPZ
DESIGN, s.r.o.

Fotografie:

Josef Nejedlý, Dalibor Kolář



34

LUTÍN-TŘEBČÍN

PŘESTAVBA ŠKOLY NA HASIČSKOU ZBROJNICI A ZÁZEMÍ OBCE

Budovou bývalé školy z roku 1909 prošly za období její existence stovky a možná i tisíce dětí. Poté, co ji v 90. letech přestala využívat základní škola Slatinice, řešilo vedení obce její nové uplatnění. Vystřídalo se zde několik nájemců. Od roku 2014 probíhala debata o využití jako hasičské zbrojnice a kulturního sálu. Nově je budova rozdělená na dvě části. Přízemí a přístavba ve dvorním traktu slouží jednotce sboru dobrovolných hasičů. Hasiči zde mají denní místnost, hygienické zázemí, věž na sušení hadic a garáže pro zásahová vozidla. V prvním patře je vybudován společenský sál se zázemím. Přístup do sálu je možný díky schodové plošině i imobilním osobám. Zázemí má kompletní vybavení pro konání společenských akcí. Podkroví budovy je připraveno pro případnou přestavbu.





OLMOUCKÝ KRAJ

Období realizace:
duben 2003 – listopad 2022

Iniciátor proměny:
Ing. Pavel David

Fotografie:
Ing. Pavel David

MOHELNICE-PODOLÍ ZÁCHRANA RENESANČNÍ KOBYLKOVY TVRZE

35

Pavel David zahlédl v dubnu 2003 u odpolední kávy v novinách Profit inzerát: „Prodám tvrz za 76 000 Kč.“ Ještě ten den si jel budovu určenou k demolici prohlédnout. I přes její neutěšený stav se rozhodl ji koupit a nenechat ji spadnout. Nevěděl, jak to zdůvodnit v rámci rodinného rozpočtu, a proto tvrz daroval své manželce k narozeninám. Nakonec se podařilo krok za krokem celou tvrz během 20 let opravit a znovu přivést k životu. Od začátku rekonstrukce si Pavel David přál, aby část budovy sloužila správci a část veřejnosti. To se podařilo. Část interiéru funguje jako soukromý byt a větší část v podobě koncertního sálu, restaurace s barem, dvou salónů a sklepní vinárny slouží veřejnosti. V prostorách pro veřejnost je instalována stálá výstava obrazů Ladislava Jalůvky. Exteriéry slouží odpočinku.





OLMOUCKÝ KRAJ

Období realizace:

prosinec 2021 – srpen 2022

Iniciátor proměny:

Veřejnost

Statutární město Prostějov

Autor projektu:

Regioprojekt Brno, s.r.o.

Fotografie:

Statutární město Prostějov



36

PROSTĚJOV PIVOVARSKÝ RYBNÍČEK

Lokalita je součástí biokoridoru Hloučela, který je využíván jako rekreační území. Tento zelený pás prochází severním okrajem města. Obyvatelé biokoridor využívají k procházkám v každém ročním období, část s rybníčkem však byla pro tento účel nevhodná. Vodní plocha dříve patřila k místnímu pivovaru, ale již několik desítek let neplnila svou původní funkci. Zanedbaný stav byl kritizován veřejností. Město proto odkoupilo umělou nádrž od vlastníka. V prostoru zátopy rybníčku je vytvořeno brouzdaliště s pevným dnem z lomového kamene a s „nášlapnými kameny“ vystupujícími nad vodní hladinu. Přístup zajišťují betonové schody. K atraktivitě přispívá i litorální zóna. Revitalizováno je i okolí rybníčku. Cestičky jsou zpevněny a vyštěrkovány.





OLMOUCKÝ KRAJ

Období realizace:

srpen–listopad 2022

Iniciátor proměny:

Statutární město Přešov

Autor projektu:

Ateliér Krejčířkovi, s. r. o.

Fotografie:

Město Přešov

PŘEROV

OBNOVA HISTORICKÉ STUDNY NA HORNÍM NÁMĚSTÍ

37

V roce 2019 odkryli archeologové s hasiči studnu z přelomu 15. a 16. stolení. Lípy srdčité, rostoucí uprostřed Horního náměstí, musely být na podzim roku 2021 z důvodu špatného stavu vykáceny a zástupci města, historici i archeologové se shodli na tom, že kromě vysazení nových stromů by měla být v těchto místech vybudována „replika“ původní studny. Nebyly známé podrobnosti o hloubce a jejím stavu. Archeologové zjistili, že není zasypaná a na dně je stále voda. Samotná historická studna se nachází metr pod povrchem. Proto byl navržen multifunkční kryt, vytvářející posedovou plochu a umožňující bezpečné nahlédnutí do hlubin. Boční strany jsou opláštěny ocelovým plechem s citátem J. A. Komenského: „Lidská mysl je tak neskonale obsáhlá, že je v poznávání skoro bezdnou hlubinou.“





OLOMOUCKÝ KRAJ

Období realizace:

říjen 2018 – srpen 2020

Iniciátor proměny:

Město Šumperk
Podniky města Šumperka a.s.

Autor projektu:

Ing. arch. Jaroslav Ševčík,
ARCH.Z.STUDIO

Fotografie:

Archiv města Šumperk
a PMŠ a. s.



38

ŠUMPERK AQUACENTRUM

Stavba krytého bazénu začala na konci 70. let v tzv. akci „Z“. Bazén se po velkých obtížích podařilo dokončit až v roce 1993 a právě kvůli zdouhové, místy neodborné a přerušované výstavbě začal předčasně chátrat. Už v 90. letech se objevily velmi vážné technologické závady. Bazén tak byl zastaralý již při otevření. Na konci června 2017 byl areál uzavřen. Město se vrátilo k projektu rekonstrukce z roku 2009. Práce začaly v říjnu 2018 a trvaly dva roky. Aquacentrum prošlo náročnou a zdařilou rekonstrukcí. Tvoří ho teď dva kryté bazény, vířivka, wellness či saunový svět a malý venkovní bazén s plochou pro relaxaci. Zcela novou částí je tobogánová věž s 97 m dlouhým tobogánem ústícím do krytého bazénu. Rychlejšímu odbavení pomáhají chytré technologie. Bezpečnost plavců hlídají kamery.





OLMOUCKÝ KRAJ

Období realizace:

2012–2023

Iniciátor proměny:

Tomáš Šulák, starosta
Stanislava Čočková,
kurátorka Muzea Záhोří

Fotografie:

Tomáš Šulák

VESELÍČKO

MUZEUM ZÁHOŘÍ A HOSPŮDKA NA KOVÁRNĚ

39

V obci Veselíčko se v posledních letech podařilo oživit celou lokalitu zvanou Chýlec v samotném středu vesnice. Rekonstrukcí částečně prošel také objekt, v němž se nachází místní hospoda. Nově díky přestavbě vzniklo Muzeum Záhोří, zásadně se zrekonstruovala Hospůdka Na Kovárně. Nové muzeum vzniklo díky dotaci z Programu rozvoje venkova LEADER prostřednictvím MAS Moravská brána. Veřejné prostranství a střechu spolufinancoval Program obnovy venkova Olomouckého kraje. Hospodu přestavěli místní dobrovolníci a řemeslníci během pravidelných setkání „chlapi sobě“ pod vedením zkušeného stavitele. Muzeum expozice obměňuje, aby mohli lidé přicházet znovu a znovu. Stálá zůstává jen expozice Záhorská světnice. Po návštěvě muzea lze posedět v hospůdce a nově i na letní zahrádce.





OLOMOUCKÝ KRAJ

Období realizace:
2013-2017

Iniciátor proměny:
zastupitelé obce
 Víceměřice.

Fotografie:
Marcela Iránková,
archiv obce Víceměřice



40

VÍCEMĚŘICE CHRÁNĚNÉ BYDLENÍ A PROMĚNA VEŘEJNÉHO PROSTORU

Převod staršího domu do majetku obce Víceměřice odstartoval proměnu celé části obce. Po stržení původní budovy zde vznikla nová, která slouží jako Chráněné bydlení pro klienty Domova u rybníka p.o. Posláním Chráněného bydlení je poskytovat celoroční pobytovou službu mužům od 18 do 64 let s lehkým až středně těžkým mentálním postižením. Zhruba po dvou letech obec zakoupila také zanedbanou zahradu a podle svých představ z ní udělala otevřený veřejný prostor osázený ovocnými stromy v duchu vesnických zahrad. Jako poslední se nabízelo vybudování nové místní komunikace s přilehlým parkovištěm. V současnosti využívají Chráněné bydlení klienti Domova u rybníka. Zahrada nabízí jak odpočinek na umístěných lavičkách, tak možnost poznávání krás rozkvetlých stromů a keřů.





OLMOUCKÝ KRAJ

Období realizace:
duben 2021 – duben 2022

Iniciátor proměny:
Město Zlaté Hory

Autor projektu:
Ing. arch. Iveta Trtílková

Fotografie:
Marian Čep

ZLATÉ HORY

REKONSTRUKCE OBJEKTU Č. P. 92

41

Budova čp. 92 byla postavena v polovině 19. století jako sladovna městského pivovaru s bytem vrchního sládka. Po zrušení pivovaru během první republiky nebyl objekt využíván. V 50. letech 20. století budova sloužila zemědělcům pro chov býků. Později zde bylo skladiště MNV, které převzalo město Zlaté Hory pro uskladnění stavebního nářadí a zahradního náčiní. Prostory také sloužily jako depozitář muzea. Na staré budově se projevil běh času a začala chátrat. S nápadem celkové rekonstrukce přišlo vedení města v čele se starostou Ing. Milanem Rácem. Stavební práce probíhaly od dubna 2021 do dubna 2022. Objekt s novým názvem ZLATÁ 92 slouží občanům jako kulturní a společenské centrum. Poskytuje místo ke vzájemnému setkávání a provozování různých aktivit. Nachází se zde také nová městská galerie.





PARDUBICKÝ KRAJ

Období realizace:

leden 2018 – prosinec 2022

Iniciátor proměny:

Vedoucí pracovní skupiny
zaměstnanců obce
Chvojenec



42

CHVOJENEC VODNÍ NÁDRŽKY

Obecní nádržky zdobí obec Chvojenec již sto let. Předkové je vybudovali na Chvojenecké svodnici a na dalších vhodných místech, aby sloužily jako zásoba vody pro dobytek a při nečekaných událostech. Po desetiletí měnily svůj vzhled i účel. O nádržky se starali lidé, kteří bydleli v jejich blízkosti a využívali je ve svůj prospěch. Postupem času bylo ale stále těžší nádržky upravovat. Zarůstaly travinami a rákosím. Od roku 2018 převzali údržbu vodních nádržek zaměstnanci obecního úřadu. Došlo k odbahnění, úpravě břehů nádržek a k celkové revitalizaci okolí osazením okrasných keřů a dřevin. Dnes slouží místním především jako příjemné místo k zastavení a odpočinku. V roce 2018 byla navíc vybudována retenční nádrž k zadržování vody v krajině.





PARDUBICKÝ KRAJ

Období realizace:

září 2021 – červen 2022

Iničiátor proměny:

Ilona Severová, starostka
František Bečka

Fotografie:

archiv obce

LUKAVICE DESATERO

43

Vše začalo v 70. letech 20. století, kdy místní organizace zahrádkářů vysázela alej jeřabin podél cesty k nově vybudovanému hřbitovu. Jeřabinám se nedařilo a místo aleje zbyly jen uschlé pahýly. V letech 1998–99 obec vysadila po obou stranách cesty alej novou, javorovou. Ta vyrostla do krásy a nabízelo se doplnit ji tzv. křížovou cestou. V Lukavici ale chtěli něco výjimečného. A tak se v hlavě starostky zrodil nápad na zhotovení Desatera. Obec oslovila uměleckého kováře Františka Bečku. Z lomu byly přivezeny pískovcové kameny. Všechny jsou umístěny v kruhu značícím lidský život. Přes zimu proběhly kovářské práce. Menhiry jsou zajímavé svou symbolikou, jednoduchými rysy. Průvodními prvky jsou lidské ruce a ústa. Projekt byl odhalen u příležitosti srazu rodáků.





PARDUBICKÝ KRAJ

Období realizace:

prosinec 2014 – říjen 2018

Iniciátor proměny:

Město Luže

Autor projektu:

ARCHITEKTURA, s.r.o.,
Ing. arch. David Kraus

Fotografie:

ARCHITEKTURA, s.r.o.,
Ing. arch. David Kraus



44

LUŽE

VOLNOČASOVÉ CENTRUM

Havarijní stav jednoho z posledních původních objektů v Luži, přímo pod Poutním kostelem Panny Marie na Chlumku, vyžadoval rychlý, efektivní a zároveň citlivý zásah. Představa využití byla jasná. Záměrem byla přestavba na volnočasové centrum, které poskytne zázemí pro setkávání spolků, organizací i občanů. S architektonickým návrhem obnovy zvítězil ateliér Architektura s.r.o. Ing. arch. Davida Krause. Ten stál i za následnou projektovou dokumentací a samozřejmě i autorským dozorem. Pro budoucí využití bylo důležité umístění velkého prostoru do podkroví, které je směrem k městu otevřené velkým oknem ve štítu. Klenby byly zachovány, vnitřní prostory očištěny od vlhkých omítek a ponechány v jejich syrové podobě. „Volnočas“, jak se v Luži tomuto místu setkávání říká, žije.





PARDUBICKÝ KRAJ

Období realizace:
duben 2020 – květen 2021

Iniciátor proměny:
město Nasavrky
Ing. arch. Pavel Maleř, CSc.

Autor projektu:
Ing. arch. Pavel Maleř

Fotografie:
Milan Vaňkát

NASAVRKY

DOSTAVBA A ROZŠÍŘENÍ KAPACITY MATEŘSKÉ ŠKOLY

45

Budova mateřské školky z roku 1983, původně koncipovaná pro 50 dětí, v poslední době již kapacitně nedostačovala. Vedení města proto začalo uvažovat o dostavbě. Od pana architekta Pavla Maleře přišel nápad na kruhovou dostavbu. Svým řešením si získal velké sympatie a projekt mohl být realizován. Dostavbou vznikl nový bezbariérový pavilon kruhového půdorysu. Svým hravým vzhledem, barevností i zvolenými materiály odpovídá funkční náplni stavby a stává se organicky dalším prvkem zahrady – dětského hřiště. Dispoziční schéma je založeno na principu centrálního uzlu, na něj navazují dvě nová oddělení mateřské školy. V přízemí je objekt dostavby propojen s původní budovou krytou chodbou. Díky dostavbě se kapacita školky navýšila o místa pro dalších 50 dětí.





PARDUBICKÝ KRAJ

Období realizace:

červenec 2016 – červen 2020

Iniciátor proměny:

Ing. Petr Rohlíček
a projektový tým krajské
knihovny

Autor projektu:

Ing. Petr Rohlíček
Ing. Radomíra Kodetová

Fotografie:

Tomáš Kubelka,
Radomíra Kodetová



46

PARDUBICE KNIHOVNÍ CENTRUM U VOKOLKŮ NA PŘÍHRÁDKU

Část městské památkové rezervace centra Pardubic chátarala a nebyla vůbec využívána veřejností. Budovy původně sloužily jako sklady a kanceláře, pro moderní zaměstnance však už nebyly vyhovující. Aby se zabránilo zborcení, byly objekty bezplatně převedeny z majetku Národního památkového ústavu na Krajskou knihovnu v Pardubicích. Ta ve spolupráci s Pardubickým krajem připravila projekt určený k revitalizaci budov a vnitřních prostor. Celá proměna byla rozdělena do několika etap a trvala skoro čtyři roky. V současné době je z budov na Příhrádce vytvořen komunitní prostor určený k vzdělávacím a kulturním akcím. Jedná se o otevřené místo, kam mohou zavítat i neregistrovaní čtenáři krajské knihovny a široká veřejnost. Dalším cílem Knihovního centra U Vokolků je mimo jiné i poskytování služeb sociálně vyloučeným skupinám.





PARDUBICKÝ KRAJ

Období realizace:
duben 2020 – říjen 2022

Iniciátor proměny:
Statutární město Pardubice

Autor projektu:
Ing. arch. MgA. Jan Žalský
Ing. arch. Vít Podráský

Fotografie:
Ondřej Bouška, archiv
statutárního města
Pardubice

PARDUBICE PAMÁTNÍK ZÁMEČEK

47

Pietní místo, kde bylo během heydrichiády v roce 1942 popraveno 194 osob, bylo až do rekonstrukce skryté za betonovou zdí, zelení a oplocením. Malá, téměř nepřístupná budova expozice potřebovala aktualizovat obsah i architektonické řešení. Při obnově místa byla zachována původní umělecká díla, a to pomník a figurální plastika s keramickými stélami. Autoři architektonického návrhu zasadili expozici do země, aby nekonkurovala pomníku. Vstupní rampa připomíná jizvu. Oplocení bylo odstraněno, došlo také k revitalizaci zeleně a obnově písečného valu, který v průběhu času prakticky zanikl. Řešení prostoru pracující se světlem a stíny či svažující se podlahou zážitek z expozice dále prohlubuje. Současně vznikla nová instituce pořádající přednášky o historii i současném dění.





PARDUBICKÝ KRAJ

Období realizace:

leden–prosinec 2022

Iniciátor proměny:

Občané Písečné
Hana Lipenská, starostka
akademická malířka Šárka
Bergerová, zastupitelka

Autor projektu:

Ing. Milan Šraml

Fotografie:

ak. mal. Šárka Bergerová



48

PÍSEČNÁ OBECNÍ SÁL

Až do roku 1986 měla Písečná hospodu se sálem. Tehdy došlo k úpravám při spojování okolních JZD. Zbourán byl obecní sál a vznikla hrubá stavba objektu, kde se počítalo s kanceláři, jídelnou, úřadem a sálem. Události roku 1989 však ovlivnily celou koncepci. Bylo postaveno to nejdůležitější – nová hospoda, veřejná jídelna, obecní byty a úřad. Sál zůstal v hrubé stavbě, stal se skladištěm a chátral. V letech 2019–2020 podniklo zastupitelstvo kroky k jeho revitalizaci. Rekonstrukce sálu se ujal Ing. Milan Šraml. Nový sál je multifunkčním zařízením. Celý sál má kapacitu 148 míst a k dispozici je kuchyň, bar a přiléhající hospoda Růženka. Pro komornější příležitosti je k dispozici salonek s kuchyní a barem, případně odděleně hlavní sál s návazností na hospodu.





PARDUBICKÝ KRAJ

Období realizace:
září 2020 – červen 2021

Iniciátor proměny:
Ing. Martin Ráboň

TĚCHONÍN

OPRAVY DĚLOSTŘELECKÉ TVRZE BOUDA

49

Dělostřelecká tvrz Bouda byla jediná z pěti stavebně dokončených tvrzí čs. opevnění z let 1935–1938, která celá desetiletí unikala snahám znovu ji využít k vojenským účelům. V říjnu roku 1989 přijeli z Brna na Boudu Martin Ráboň a Jiří Novák a začali s obnovou tvrze. Těžká technika odstranila nepůvodní terénní úpravy. To bylo nezbytné k tomu, aby se poškozená konstrukce srubu mohla důkladně očistit a zaizolovat, opatřit omítkami a doskládat kamennou rovnaninou. Terén byl obnoven do stavu ze září 1938. Paralelně běžela ve specializovaných dílnách výroba replik dvou pancéřových zvonů, posuvných vrat vjezdu, dveří do vstupu pro pěší a odlévala se i střílna zbraně D. Jako jediná má dnes podobu odpovídající dnům, kdy osádky opevnění na rozkaz prezidenta republiky proti své vůli a přesvědčení opouštěly své pevnosti.





PARDUBICKÝ KRAJ

Období realizace:

leden 2019 – červen 2020

Iniciátor proměny:

Ředitelství vodních cest ČR
Správa a údržba silnic
Pardubického kraje



50

VALY NAD LABEM SILNIČNÍ MOST PŘES LABE

Původní most typu Bailey Bridge postavený v roce 1947 byl kompletně odstraněn. Jeho plavební profil měl totiž šířku 15,2 m a výšku pouhých 3,35 m, takže ani osobní loď Arnošt z Pardubic pod ním nemohla bezpečně proplout. Silniční most byl navíc jednoproudový, pouze pro osobní automobily. Po 72 letech proto vznikla potřeba na jeho místě vybudovat most nový, s podjezdnou výškou pro lodě 7 m, obousměrnou komunikací a chodníky pro pěší i cyklisty. Nový most je založený na železobetonových pilotách. Technologicky nejvýznamnějším krokem jeho stavby byl dvojnásobný výsuv rámu nové ocelové mostovky. Pouze čtvrtina z jeho celkové délky byla smontována v ploše, ve které byla dokončená konstrukce později uložena. Nový most umožňuje průtok velkých vod a po dokončení splavnění Labe umožní i plavbu moderním lodím.





PARDUBICKÝ KRAJ

Období realizace:
prosinec 2019 – září 2022

Iniciátor proměny:
Město Vysoké Mýto

Autor projektu:
Ateliér Štefloví

Fotografie:
Ateliér Štefloví
Photostory Jitka

VYSOKÉ MÝTO OBNOVA HAVLÍČKOVÝCH SADŮ

51

Havlíčkovy sady vznikly v roce 1900 z iniciativy okrašlovací jednoty jako promenádní park. Parkové cesty protkávaly park a v kombinaci s dřevinami, květinami a vodním prvkem vytvářely příjemná zákoutí. Dispozice cest byla v průběhu následujících desetiletí výrazně pozměněna, většina záhonů a výsadeb zrušena. Objevily se nekoncepční dosadby, neadekvátní povrchy i vybavení. Současnou obnovou došlo k úpravě zeleně, ošetření a výsadbě stromů a k výsadbě barevných květinových záhonů. Dále byly také k upraveny cesty respektující historický charakter místa. Kompletně byl obnoven i mobiliář. Hlavním středobodem parku je nová fontána s vodním stříkem. Díky citlivé revitalizaci se do parku pomyslně navrátila část jeho původní podoby a jeho společenská funkce. Park tak nyní opět slouží i jako místo setkávání, zastavení či krátkého odpočinku.





PARDUBICKÝ KRAJ

Období realizace:

leden 2020 – červenec 2022

Iniciátor proměny:

Město Vysoké Mýto

Autor projektu:

INRECO, s. r. o.

Fotografie:

Vlastimil Raška

Petra Šplíchalová



52

VYSOKÉ MÝTO OBNOVA VELKÉ VĚŽE PRAŽSKÉ BRÁNY

Pražská brána byla postavena jako součást městského opevnění v 1. polovině 14. století. Je tvořena dvěma věžemi, které svírají vlastní portál brány nacházející se ve spojovací hradbě mezi nimi. Střecha velké věže několikrát vyhořela. Největší rekonstrukci velké věže spustil v roce 2021 havarijný stav stropu nad horní místností. Postupná rekonstrukce Pražské brány probíhala od roku 2013. Závěrečná a zároveň největší část obnovy se týkala velké věže. Uskutečnila se v letech 2021–2022, kdy proběhla kompletní výměna střechy velké věže včetně částí krovu, oprava interiéru, kompletní výměna rozvodů elektřiny, restaurování věžních hodin s hodinovým strojem, obnova pískovcových prvků na fasádě i makovic s hrotnicemi.





PARDUBICKÝ KRAJ

Období realizace:
leden 2017 – srpen 2022

Iniciátor proměny:
Město Vysoké Mýto

Autor projektu:
Mgr. art. Martin Lukáč
Ing. arch. Barbora Srpková

Fotografie:
archiv město Vysoké Mýto
Alex Shoots Buildings

VYSOKÉ MÝTO REVITALIZACE ÚZEMÍ BÝVALÝCH KASÁREN

53

Historie vojenského komplexu sahá do počátku 20. století. Kasárna byla postavena jako areál budov uzavřený po obvodu zdmi vymezujícími mohutné nádvoří. Po vzniku Československa v něm působil posádka Čsl. armády a naposledy okupační Sovětská armáda, která v něm provedla mnoho nevhodných stavebních změn. Celková devastace areálu skončila až jejím odchodem v roce 1990. V následujících letech došlo k náročné dekontaminaci území bývalého autoparku a k privatizaci a prodeji některých objektů. Revitalizace vnějších ploch areálu představuje výrazné rozšíření veřejného prostoru města jihozápadně od historického centra. Vznikl zde zajímavý prostor pro sportování a volnočasové využití. Centrální část tvoří multifunkční hřiště s tribunou. To doplňuje hřiště na pétanque, kuleční hřiště a dráha pro rekreační běh.





PLZEŇSKÝ KRAJ

Období realizace:

srpen 2020 – červenec 2021

Iniciátor proměny:

Ing. Libor Picka, starosta

Autor projektu:

Ing. Milan Šraml

Ing. arch. Veronika Kolářová
SPEKTRA PRAHA spol. s r.o.

Fotografie:

Blanka Triščová



54

BĚLÁ NAD RADBUZOU PROMĚNA HOSPODÁŘSKÉHO DVORA

Renesanční tvrz s rozsáhlým okolním areálem vybudoval v Bělé nad Radbuzou roku 1614 Lamingen z Albenreuthu. Původní podobu tvrze značně změnil rozsáhlé přestavby v 19. století. Dlouhodobě nevyužívaná budova však rychle pustla a chátrala. Její stav navíc podstatně zhoršil požár v roce 2014. Vedení města se rozhodlo situaci řešit. Odkoupilo zpustlý areál a začalo s jeho postupnou revitalizací. Jako první prošla proměnou městská stodola. Cílem rekonstrukce bylo přetvořit nevyužívaný a chátrající objekt původní stodoly pro volnočasové aktivity pod záštitou obce, akce v rámci sezónního kulturního domu a nekomerční sportovní aktivity využívající zastřešené prostory. Renovace navrátila stodole původní architektonický charakter. Spolu s proměnou stodoly proběhly i úpravy terénu a jejího bezprostředního okolí.





PLZEŇSKÝ KRAJ

Období realizace:
červen–listopad 2022

Iniciátor proměny:
Ing. Michael Forman,
starosta

Autor projektu:
Ing. Martin Liška

Fotografie:
archiv města

HORAŽDOVICE MĚSTSKÉ OPEVNĚNÍ – PRAŽSKÁ (ČERVENÁ) BRÁNA

55

Pražská (Červená) brána je součástí městského opevnění Horažďovic a je druhou nejstarší zachovanou městskou bránou v Čechách. Časově by se dal její vznik spojit s písemnou zmínkou o lámání příkopů kolem nově zakládaného města v roce 1279. Součástí byl i barbakán a obytný dům uvnitř brány. Brána byla 22. června 1619 spolu s městem vypálena. Realizaci proměny předcházela debata o historické barevnosti fasády, neboť po otlučení omítek v 80. letech 20. století byla malá naděje nalezení původní barevnosti. Překvapivě se to ale podařilo a nátěr brány byl realizován dle nálezu původní barvy. Obnovou brány sice nedošlo ke změně v užívání, ale bylo navraceno důstojné pojetí dominanty města a hlavního vstupu na náměstí. Restaurovány byly i městský znak a ornamentální výzdoba na klenbě průchodu.





PLZEŇSKÝ KRAJ

Období realizace:

květen 2010 – červen 2020

Iniciátor proměny:

Ondřej Souček
Celia a Benjamin Souček

Autor projektu:

Ing. arch. Dana Šmejkalová
Benjamin Souček

Fotografie:

Jakub Pellnar



56

CHUDENICE PROMĚNA BAROKNÍ FARY

Fara, postavená v roce 1737, je atraktivní barokní stavbou zasazenou do půvabné historické vesnice. V 50. letech minulého století přestala sloužit původnímu účelu a byla předána místnímu JZD. V polovině 90. let, kdy byla budova restituována církví, byla ve velmi špatném stavu. Zchátralý objekt zakoupil Ondřej Souček s cílem navrátit mu původního ducha. Rekonstrukce probíhala s citem a respektem k historické hodnotě budovy. Původní dispozice zůstaly zachovány, jak jen to bylo možné. Z márnice je nyní ložnice s úzkou přístupovou chodbou proměněnou v moderní koupelnu. Rekonstrukcí se podařilo budově vrátit původní kouzlo. Faru je nyní možné si pronajmout. Doufejme, že vnese nádech barokní krásy do života turistů navštěvujících tento region.





PLZEŇSKÝ KRAJ

Období realizace:
červenec–září 2022

Iniciátor proměny:
Město Klatovy

Autor projektu:
PSDS s.r.o.

KLATOVY DOPRAVNÍ HŘIŠTĚ

57

Travnatá plocha na sídlišti Pod Hůrkou sloužila jako hřiště pro míčové sporty. V současnosti představovala ideální místo pro vybudování dětského dopravního hřiště pro výuku dětí, jak se chovat v reálném provozu. Nové hřiště pro dopravní výchovu dětí o rozměrech cca 49 × 29 m vzniklo v roce 2022 v Podhůrecké ulici. Je zde navržena síť komunikací, která umožňuje nácvik reálných dopravních situací v bezpečném prostředí. Nechybí ani okružní a světelná křižovatka. Dopravní hřiště je oploceno a doplněno třemi buňkami, propojenými zastřešením, které tvoří zázemí pro obsluhu, sociální zařízení a sklad. Provoz hřiště zajišťují TS Klatovy.





PLZEŇSKÝ KRAJ

Období realizace:
březen–duben 2017

Iniciátor proměny:
Páter Jiří Špiřík

Fotografie:
Marie Dajčová



58

MYSLÍV PROBUZENÍ STARÉ FARY

První zmínky o budově fary v Myslivě pochází z poloviny 14. století. Svému účelu sloužila do 80. let minulého století. Po odchodu posledního obyvatele fary, pátera Antonína Šestáka zůstala opuštěná. Na jejím vzhledu se postupně podepisoval zub času. Změnu přinesl rok 2006. Páter Vítězslav Holý začal s obnovou fasády a výměnou oken. Poté pokračoval s opravou střechy přilehlé budovy. Když zazněly požadavky na ubytování v obci, padla volba na budovu fary. Obec se spojila s páterem Jiřím Špiříkem, současným správcem farnosti, a začaly opravy vnitřních prostor. Byly vyspraveny opadané omítky, malovalo se a lakovaly podlahy. Místní obyvatelé darovali nábytek a další vybavení. Zakoupením deseti nových paland obcí skončila proměna tajemných prostor staré fary na příjemné bydlení.





PLZEŇSKÝ KRAJ

Období realizace:
duben–červenec 2022

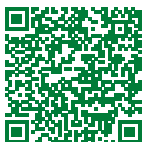
Iniciátor proměny:
Občané vesnic Milčice
a Kovčín

Fotografie:
Marie Dajčová

MYSLÍV-MILČICE VÝMĚNA STŘEŠNÍ KRYTINY HOSTINCE

59

Obyvatelům Milčic a Kovčina chyběly pro spokojenější život obchod a pohostinství. Vesnice se však nedokázaly dohodnout, kde budovu postavit. Až v roce 1987, po dlouholetém dohadování, padlo rozhodnutí, že se stavět bude přesně uprostřed cesty mezi oběma obcemi. Budova vznikla v tzv. akci „Z“. Střecha na budově pocházela z roku 1988, tedy z doby, kdy byl objekt postaven. Po více než třiceti letech se eternitové bloky opotřebovaly a na mnoha místech zatékalo. Bylo proto nutné střechu opravit, což se podařilo realizovat na jaře roku 2022. Díky rekonstrukci může budova i nadále sloužit svému účelu.





PLZEŇSKÝ KRAJ

Období realizace:

červenec 2021 – srpen 2022

Iniciátor proměny:

Správa železnic, státní organizace

Fotografie:

Správa železnic, státní organizace



60

PŘEŠTICE

OPRAVA VÝPRAVNÍ BUDOVY ŽELEZNIČNÍ STANICE

Výpravní budova stojí u jednokolejné částečně elektrizované trati č. 183 Plzeň – Železná Ruda – Alžbětín. Byla postavena v roce 1876 a od té doby na ní nebyly provedeny výraznější opravy, pouze běžná údržba. V rámci objektu byla provedena výměna střešní krytiny, kompletní výměna oken a dveří, oprava fasády, rekonstrukce vnitřních prostor pro zaměstnance Správy železnic i dopravce, čekárny a WC pro cestující. Okolo výpravní budovy a pod přístřeškem proběhla oprava zpevněných ploch a doplnění nového mobiliáře. Oprava zachovala historizující vzhled výpravní budovy s výraznými nárožními bosážemi a šambránami kolem oken a dveří. Hlavní cíl rekonstrukce představovalo zvýšení komfortu pro cestující veřejnost a drážní zaměstnance.





PLZEŇSKÝ KRAJ

Období realizace:

říjen 2020 – srpen 2022

Iniciátor proměny:

Ing. Filip Smola, starosta

Autor projektu:

Černý Josef – Projektční
a architektonická kancelář

Fotografie:

Filip Smola, Radek Čepelák

ŽELEZNÁ RUDA

KLOSTERMANNOVO NÁMĚSTÍ

61

Náměstí se nachází v srdci města, mezi barokním kostelem Panny Marie Pomocné z Hvězdy a budovou zámečku. V minulosti tu svou slavnou éru zažila kavárna Espresso. Posledních 30 let ale zůstala budova opuštěná a postupně chátrala. Její podoba došla do stavu ostudné ruiny. Současný starosta se rozhodl věc řešit a vytvořit náměstí příjemné pro místní i návštěvníky města. Po vyřešení složitých majetkových vztahů k budově Espresso a její demolici se plány staly skutečností. Kaskádovitý svah nabízí posezení na stylových dřevěných lavičkách. K zámečku v horní části náměstí vedou široké schody. Nechybí ani zajímavý vodní prvek – kašna symbolizující nedaleký soutok řek. V horní části náměstí byl vybudován prostor ke konání kulturních akcí. Celé náměstí je večer osvětlené.





STŘEDOČESKÝ KRAJ

Období realizace:

červenec 2019 – červen 2020

Iniciátor proměny:

Brandýská veřejnost
vedení města

Autor projektu:

Ing. Barbora Eismanová
Nosková



62

BRANDÝS NAD LABEM CENTRAL PARK ZROZENÝ Z ROZVALIN

Původní areál zahradnictví s objekty skleníků, dalších budov a pěstebního zázemí byl soukromým majetkem. Po ukončení provozu se postupně lokality zmocnila příroda a kolem roku 2010 se již jednalo o zcela nepřístupné nebezpečné rozvaliny, skryté milosrdnou hradbou náletové zeleně. Městu se podařilo plochu odkoupit. V roce 2012 zahájilo snahu o její renovaci a novou funkční náplň. Vznikl živý městský Central park, do něhož se postupně dle možností implantují další funkční prvky pro rozšiřování rekreačních, kulturních, společenských i sportovních aktivit. Park se stal nejvyhledávanější zelenou plochou ve městě.





STŘEDOČESKÝ KRAJ

Období realizace:

březen–září 2021

Iniciátor proměny:

Obec Hlaveneč

Autor projektu:

Ing. arch. Adam Smotlacha

Ing. arch. Martin Štibor

Fotografie:

Ing. arch. Adam Smotlacha,

Ing. arch. Martin Štibor

HLAVENEC

HLAVENECKÁ PRODEJNA

63

Objekt prodejny postavený v 70. letech v rámci tzv. „akce Z“ byl dílem lidu. To se odrazilo i v provedení stavby a použitých materiálech. Technický stav domu před rekonstrukcí odpovídal datu a způsobu vzniku objektu. Vedení obce iniciovalo řešení nevyhovující situace. Navzdory větší náročnosti bylo rozhodnuto jít cestou rekonstrukce. Architektonické pojetí, výběr materiálů a barev odpovídají současným trendům, avšak při zachování tváře tradiční socialistické prodejny potravin. Nevýrazné odstíny šedé barvy podtrhují tvar hmoty s charakteristickým kšiletem nad vstupem. Moderním zásahem je pouze podsvícený plechový nápis „HLAVENECKÁ PRODEJNA“. Zrušenou zásobovací rampu nahradil bezbariérový přístup.





STŘEDOČESKÝ KRAJ

Období realizace:
září 2021 – srpen 2022

Iniciátor proměny:
Obec Hvoždany

Fotografie:
Obec Hvoždany



64

HVOŽĎANY STAVEBNÍ ÚPRAVY OBECNÍHO ÚŘADU

Podle mapy z roku 1837 zde stávala budova bez čísla popisného. Od druhé poloviny 19. století patřila židovské rodině Neumannových, provozující zde obchod. Roku 1942 byla rodina deportována do koncentračního tábora. Do budovy se nastěhoval poštovní úřad a četnická stanice. Po válce se vrátila jen snacha starých Neumannů. V 50. letech byla okolnostmi přinucena dům odprodat MNV Hvoždany. Ten jej opravoval a v 60. letech razantně přestavěl. Po revoluci v roce 1989 prošel dům restitucí, obratem byl ale znovu prodán obci. Ta se stala definitivním vlastníkem a pokračovala v jeho vylepšování. Částečná rekonstrukce proběhla na přelomu milénia. K výraznější rekonstrukci došlo až v roce 2022. Vycházelo se při ní z dobových pohlednic z 30. let. Na budově se nově nachází pamětní deska rodině Neumannů.





STŘEDOČESKÝ KRAJ

Období realizace:
červen–srpen 2022

Iničiátor proměny:
Obec Hvoždany

Fotografie:
Obec Hvoždany

HVOŽĎANY-LELETICE OBNOVA VÝKLENKOVÉ KAPLIČKY

65

Po řadu let byla výklenková kaplička pod mohutným kaštanem u silnice při vjezdu do Leletic směrem od Hvoždán nenápadná a omšelá. Proto vedení obce zvažovalo, jak kapličku obnovit a vrátit i výmalbu do výklenku. V minulosti byla kaplička udržována svépomocí. Podle pamětníků z obce byly oba výklenky vymalovány obrazy. Kaplička před obnovou vykazovala výrazné vady zdiva, zatékalo pod střešní krytinu a vnější povrch poškodily povětrnostní vlivy. Před opravou proto proběhlo kompletní ruční očištění zdí. Až poté následovala komplexní rekonstrukce zdí, stříšky a křížku. V bezprostřední blízkosti objektu byl osazen chodníček z žulových kostek. V sobotu 3. září 2022 se za slunečného počasí konalo žehnání obnovené výklenkové kapličky v Leleticích páterem z Římskokatolické farnosti Hvoždany.





STŘEDOČESKÝ KRAJ

Období realizace:

duben 2018 – prosinec 2023

Iniciátor proměny:

Sestry bosé karmelitky –
Karmel sv. Josefa

Autor projektu:

AV 19 s.r.o. – Ing. arch.
Michal a Radmila Iblovi

Fotografie:

Archiv sester bosých
karmelitek



66

DRASTY

ZE ZCHÁTRALÉHO STATKU KLÁŠTERNÍ AREÁL

Počátky hospodářského dvora v Drastech sahají do středověku. Dochované budovy pocházejí z 1. poloviny 19. století. Zdevastovaný areál získala v restituci v roce 2015 Vyšehradská kapitula. Od ní jej zakoupila komunita bosých karmelitek s cílem vytvořit zde duchovní centrum. Na proměně Drast se podílí mnoho velkodušných lidí: prací, modlitbou či dary. Areál bude sloužit nejen sestrám jako klášter, ale i všem příchozím, kteří zde budou chtít načerpat síly. Karmelitky věří, že se stane novým duchovním a kulturním centrem nabízejícím možnost ztišení i účasti na programech, které zde bude pořádat společenství Kerít. Komunita po přestěhování do kláštera uvolní tzv. Panský dům – Dům Navštívení, který bude s přilehlým lesoparkem sloužit hostům. Přístupná bude také kaple sv. Terezie s kryptou. Sestry budou velmi vděčné za jakýkoliv příspěvek na úplné dokončení areálu, č. účtu: 115-3844130247/0100.





STŘEDOČESKÝ KRAJ

Období realizace:
březen 2020 – květen 2022

Iniciátor proměny:
Magdalena Elznicová
Mikesková

Autor projektu:
akad. Arch. Miloslav Čejka

LÁNY

MUZEUM ALICE G. MASARYKOVÉ A ČESKÉHO ČERVENÉHO KŘÍŽE

Domek nechala vybudovat Alice G. Masaryková v roce 1928 pro místní pobočku Čs. červeného kříže. Budova do roku 1991 sloužila jako sociální dům a poradna pro matky s dětmi. Od roku 2002 zde provozovalo Muzeum T. G. M. Rakovník pamětní síň s malou expozicí. Bohužel domek nebyl v dobrém technickém stavu. V roce 2017 objekt odkoupil Úřad Středočeského kraje. Díky dotaci proběhla komplexní rekonstrukce. Zároveň vznikla zcela nová a moderní expozice obohacená o multimediální prvky. Objekt dnes slouží jako Muzeum Alice G. Masarykové a Českého červeného kříže. Návštěvníci se zde mohou seznámit s osobností Alice G. Masarykové i s historií ČČK. V přízemí objektu expozice prezentují rekonstrukci bytu A. G. Masarykové i dobové čekárny pro matky s dětmi.





STŘEDOČESKÝ KRAJ

Období realizace:

září 2017 – září 2022

Iniciátor proměny:

Marta Peterková
a zastupitelé městyse

Fotografie:

Stavební podnik Rakovník,
Pavel Bašus



68

LOUČEŇ ÚŘAD MĚSTYSE

Objekt z poloviny 19. století byl do roku 1891 využíván k bydlení. Poté sloužil jako sirotčinec, lazaret, škola a sídlo úřadů. V 80. letech byly v 1. patře přechodně umístěny školní třídy. V přízemí se nacházela např. spořitelna, mandl, obřadní místnost či půjčovna videokazet. V 90. letech se přestěhoval úřad do kulturního domu a prostory v patře byly pronajaty podnikatelům. V roce 2014 se změnilo vedení obce a začal se více řešit vzhled Loučeň, mimo jiné i zanedbané budovy č. p. 97. V přízemí sídlila pošta a drogerie, 1. patro bylo kromě místnosti s kadeřnictvím nevyužívané. Vznikl nápad vrátit obecní úřad zpět do centra obce. V roce 2017 se začalo s přípravami projektu a následně s realizací. Došlo k zateplení a k dalším stavebním úpravám uvnitř budovy. Následně proběhla i úprava okolí.





STŘEDOČESKÝ KRAJ

Období realizace:

listopad 2019 – říjen 2020

Iniciátor proměny:

Město Pečky

Fotografie:

Iva Trčková

PEČKY

REVITALIZACE RYBNÍKU BENEŠÁK

Na okraji města Peček se nachází rybník Benešák, kolem kterého je z jižní strany veden Mlýnský náhon. Místo navazující na městský park však nebylo v ideálním stavu. Vedení města se proto rozhodlo situaci řešit, Benešák revitalizovat a vytvořit zde místo pro pohodové trávení volného času. Odtěžením nánosů a úpravou dna vzniklo litorální pásmo na jižní straně rybníka s hloubkou do 50 cm. Litorální pásmo po přirozeném osídlení vodními organismy výrazně zvyšuje biodiverzitu rybníka i bezprostředního okolí. V části rybníka vzniklo zpevnění návodních svahů pohozením z lomového kamene. Díky obnově získal rybník zpět téměř původní rozsah.

69





STŘEDOČESKÝ KRAJ

Období realizace:
září 2019 – červen 2020

Iniciátor proměny:
Obec Psáry



70

PSÁRY

REKONSTRUKCE HISTORICKÉ BUDOVY ZÁKLADNÍ ŠKOLY V DOLNÍCH JIRČANECH

Budova základní školy pochází už z roku 1693. Ve škole byla původně jedna učebna a výuku zajišťoval jeden učitel. Postupem času a s přibývajícím žáky došlo k rozšíření o první patro. V roce 2019 byla otevřena nová plnohodnotná škola. Původní budova mohla být díky tomu zrekonstruována na zázemí pro předškolní děti. Stavebními úpravami došlo k dispozičním změnám přízemí i patra. Realizací se podařilo citlivě zachovat vesnický ráz budovy a současně upravit vnitřní uspořádání a parametry tak, aby splňovaly náročné požadavky na budovu i nároky moderní pedagogiky. Objekt je využíván pro nejmenší děti z mateřské školy a dvě dětské skupiny. Na zahradě mají na hraní dětské dopravní hřiště, zahradní domek a bude pořízen nový multifunkční prvek – stezka dovednosti.





STŘEDOČESKÝ KRAJ

Období realizace:

Červen 2019 – červen 2022

Iničiátor proměny:

J. Klementová, D. Daněček,
K. Smíšek, P. Nový, M.Černý,
E. Staňková

Autor projektu:

T.Šantavý, T.Efler, T. Tomsa

Fotografie:

Miroslav Hendrich
Břetislav Nádvorník

ROZTOKY

ARCHEVITA – STOPAMI VĚKŮ

71

Počátečním impulsem proměny se stala idea obnovy archeologické expozice, zničené povodní v roce 2002, a zároveň existence nevyužívaného objektu bývalé stodoly z konce 17. století. Rekonstrukce objektu začala v červnu roku 2019 a přinesla s sebou řadu výzev spojených s realizací stavebních prací v objektu, který byl primárně postaven pro jiný účel. Velkým experimentem při stavbě expozice byla i realizace skutečné vodoteče v interiéru nebo zhotovení dermoplastických preparátů praturů. Velkým pozitivem objektu byla jeho výška umožňující expozici koncipovat jako dvoupatrovou s vizuálním propojením „skanzenové“ části a moderní prezentace sbírkového fondu. Expozice Archevita – Stopami věků nabízí veřejnosti možnost poznání řady zajímavostí z naší historie.





STŘEDOČESKÝ KRAJ



Období realizace:

listopad 2021– květen 2022

Iniciátor proměny:

Město Slaný

Fotografie:

Město Slaný

72

SLANÝ KLEČÍCÍ SV. JAN NEPOMUCKÝ

Barokní socha Jana Nepomuckého stávala na mostku přes Červený potok. Most byl zbořen v polovině 20. století a socha byla přestěhována do areálu kláštera ve Slaném. V roce 1962 historik umění M. Suchomel zachytil sochu na fotografiích, ale byla již bez hlavy. V roce 2022 se město Slaný rozhodlo k jejímu restaurování a umístění do veřejného prostoru. Socha rozjímajícího světce je kvalitní a citlivě zpracované umělecké dílo z jemnozrnného pískovce mšenského typu. Při rekonstrukci Janovy hlavy byla jedinou nápovědou silueta na historických fotografiích. Hlava byla nejprve vymodelována ze sochařské hlíny, zaformována, odlita do sádry a podle modelu metodou tečkování vysekána v pískovci. Svatozář byla vytvořena z mědi a pozlacena. Socha byla nově umístěna do blízkosti vodního prvku v parku.





STŘEDOČESKÝ KRAJ

Období realizace:

červenec 2020 – červen 2022

Iniciátor proměny:

Město Slaný

Autor projektu:

Doc. Ing. Přemysl Krejčířík
Ph.D., Ing. Kamila
Krejčíříková, Ph.D.

Fotografie:

Jakub Kruliš

SLANÝ KUMPÁNOVA ZAHRADA

73

Zahradní architekt 30. let 20. století Josef Kumpán vytvořil na Slánsku množství zahrad. Obnovený park u bývalé přádelny Benar patří mezi největší a nejzachovalejší z nich. V roce 2019 získalo město park do svého vlastnictví. Slané poté vstoupilo do jednání se zahradními architekty Ateliérem Krejčíříkovi. Manželé do celého záměru obnovy vnesli nejen moderní a inovativní přístup, ale i pokoru a úctu k historii. Zahrada byla v žalostném stavu. Nejprve bylo nutné vyřešit nadměrné podmáčení, poté proběhla rekonstrukce bazénu s tryskami a další technické práce. Nakonec se na původní místo vrátila socha Dámy po koupeli. Obnova bude pokračovat v dalších etapách. Ale již nyní zahrada nabízí v letních měsících příjemné osvěžení díky vodním tryskám, a také možnost pořádání pikniků, relaxaci a zábavu při kulturních akcích.





STŘEDOČESKÝ KRAJ

Období realizace:

duben 2021 – květen 2022

Iniciátor proměny:

Správa železnic, státní organizace

Fotografie:

Správa železnic, státní organizace



74

VELIM

OPRAVA VÝPRAVNÍ BUDOVY ŽELEZNIČNÍ STANICE

Osobní nádraží Velim se nachází ve východní části Středočeského kraje. Nádraží leží u 1. železničního koridoru pro hlavní dálkový železniční tah mezi Děčínem a Břeclaví na trati 011 Praha – Kolín. Původ stanice se datuje do roku 1867, kdy v obci probíhal hospodářský růst v oblasti cukrovarnictví. Cílem oprav bylo dosažení reprezentativního a původního historického vzhledu výpravní budovy. Rekonstrukce začala v dubnu 2021 a skončila v květnu 2022. Během tohoto období byla obnovena historická podoba vnějšího pláště budovy včetně výměny otvorových výplní, proběhla oprava střechy, čekárny pro cestující veřejnost a veřejných toalet a zároveň renovace provozních prostor pro zlepšení komfortu zaměstnanců. Součástí byla i revitalizace zpevněných ploch přednádražního prostoru a dodání mobiliáře.





ÚSTECKÝ KRAJ

Období realizace:
únor 2019 – říjen 2022

Iniciátor proměny:
Ing. Dagmar Břehovská,
starostka města

Fotografie:
Ing. Dagmar Břehovská

BLŠANY MLÝNSKÉ ZAHRADY

75

Vodní mlýn na řece Blšance je vyobrazen už na mapách ze 60. let 18. století. Jako řada dalších staveb v Sudetech měl smutný osud. Po znárodnění připadl JZD, které jej využívalo jako sklady a kanceláře. Začátkem 90. let mlýn vyhořel. Areál se stal černou skládkou a stavby se zřítily. Město jej odkoupilo s vizí vytvořit zde odpočinkovou zónu. V témže roce získalo v dražbě i sousední objekt bývalé koželužny. Na místě vznikla relaxační zóna, která ve městě do té doby chyběla. Najdete tu lavičky i herní koutek pro děti, altán k posezení či čtecí koutek. Mlatové cestičky jsou doplněny novým veřejným osvětlením a spoustou zeleně. Proměna proběhla s úctou a cílem uchovat kouzlo památného místa. Mlýn připomíná mohutná původní brána a několik menších stavebních prvků, které se podařilo zachránit.





ÚSTECKÝ KRAJ

Období realizace:

září–listopad 2022

Iniciátor proměny:

Jana Syslová, starostka

Fotografie:

Jana Syslová



76

HROBČICE OBNOVA RENESANČNÍ BRÁNY TVRZE

Tvrz v Hrobčicích byla postavena ve 2. polovině 16. století. Při jejím východním průčelí stála brána s erby Rausendorferů. Stav tvrze se začal výrazně zhoršovat v období po roce 1945, kdy areál sloužil potřebám státního statku. Po roce 1990 převzal areál do vlastnictví soukromník s cílem vybudovat zde logistické centrum s autodopravou. Obec místo odkoupila v roce 2016 se záměrem obnovy historických staveb. Bránu v roce 1989 poškodil náraz nákladního auta. Zřítla se a z bezpečnostních důvodů byla provizorně zazděna. To znemožnilo pěší vstup na nádvoří tvrze, které tvoří hlavní propojení mezi návší a veřejným sportovištěm. Současná obnova brány umožnila opět pěší vstup na nádvoří tvrze a zlepšila možnosti jeho využití. Bude sloužit k pořádání pravidelných společenských a kulturních akcí.





ÚSTECKÝ KRAJ

Období realizace:

červen 2021 – červen 2023

Iničiátor proměny:

Jana Syslová, starostka
Ing. Jana Čapková,
místostarostka

Fotografie:

Jana Syslová

HROBČICE-MIROŠOVICE ZÁCHRANA RENESANČNÍHO ZÁMKU

77

Mirošovice patřily v rámci regionu Bílinska k historicky významnějším lokalitám. Tomu také odpovídá množství zdejších památek. V centru obce stojí památkově chráněný renesanční zámek ze 16. století. Po 2. světové válce zabral areál státní statek, nechal jej ale bez údržby a stále více chátrat. Po roce 1989 místo pořád zůstávalo v majetku státu. Až v roce 2000 se ho ujalo sdružení Kampanilla. To však s jeho obnovou nepokročilo. O pět let později převzala zámek za symbolickou jednu korunu obec Hrobčice. Místo chátralo ještě dalších pět let, než obec uspěla s žádostí o dotaci. Obci bylo v dotaci přislíbeno zhruba 50 milionů korun. Dalších 10 milionů obec doplatí ze svého rozpočtu. Zámek bude poskytovat zázemí místním podnikatelům. Především zde ale bude sál pro pořádání svateb a jiných společenských akcí.





ÚSTECKÝ KRAJ

Období realizace:

duben–prosinec 2021

Iniciátor proměny:

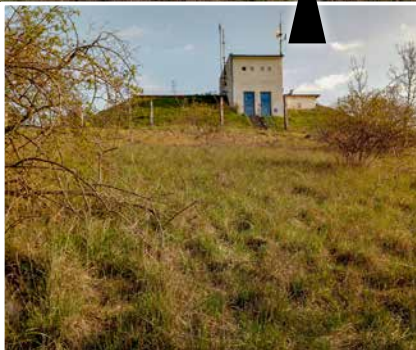
Mgr. Tomáš Oršulák, Ph.D.

Autor projektu:

Ing. Jiří Kučera

Fotografie:

Tomáš Krucký



78

KADAŇ PŘÍRODOVĚDNÁ OBSERVATOŘ

Nápad vznikl využitím polohy Prostředního vrchu k vybudování turistické rozhledny s výhledem na okolí. Součástí rozhledny je také přírodovědná observatoř. Jedná se o unikátní kombinaci observatoře s astronomickým i meteorologickým zázemím. Za jasného počasí umožňuje návštěvníkům nevšední zážitek pozorování Slunce, Měsíce a planet. Díky instalovaným přístrojům je umožněn přenos videa z dalekohledů přímo do vzdálených prostor, aniž by hendikepovaní návštěvníci museli navštívit Prostřední vrch. Zázemí umožňuje exkurzi s přednáškou. Observatoř se skládá ze dvou propojených kruhových staveb s ručně obsluhovanou i robotizovanou kopulí a s poloprofesionální meteostanicí. Pochozí střecha tvoří plošinu rozhledny. Uvnitř objektu je vybudované zázemí pro provoz, přednášková a demonstrační místnost.





ÚSTECKÝ KRAJ

Období realizace:
květen–listopad 2022

Iniciátor proměny:
Mgr. Jiří Štěrba

Autor projektu:
Ing. Alice Drahokoupilová

Fotografie:
Tomáš Krucký

KADAŇ

ÚPRAVA ATRIA V BUDOVĚ BÝVALÉ ŠKOLY

79

Objekt s vnitřním atriem byl postaven v 70. letech 20. století jako škola. Při úbytku dětí v Kadani se město rozhodlo školu zrušit a najít objektu nové využití. Nyní v něm sídlí dům dětí a mládeže, úřady a podnikatelé. Původním účelem atria bylo odvětrání okružní chodby. Nyní bude atrium sloužit zájmové činnosti dětí, např. představení kroužků při DDM. Za příznivého počasí nabídne oddechovou zónu. Součástí rekonstrukce byla výsadba rostlin a zrestaurování sochařského díla. Atrium tvoří několik výškových úrovní. V horní části vzniklo místo pro posezení, další část horního patra je vydlážděná. Obojí lze využívat jako hlediště. K prostřední části atria, jevišti, bylo vybudováno široké pobytové schodiště s dřevěnými podsedáky. Nejspodnější část slouží pracovníkům úřadů během přestávky.





ÚSTECKÝ KRAJ

Období realizace:

leden 2019 – říjen 2021

Iniciátor proměny:

Ing. arch. MgA. Michal Fišer

Autor projektu:

Ing. arch. MgA. Michal Fišer

Ing. arch. Tomáš Zdvihal

Ing. arch. Tomáš Feistner

Fotografie:

Tomáš Krucký



80

KADAŇ-ÚHOŠŤANY REGENERACE NÁVSI

Úhošťany potřebovaly novou komfortní a bezpečnou náves. Před renovací proběhla jednání s obyvateli a architektem. Důležitými prvky bylo řešení chybějících parkovacích stání, napojení přilehlých nemovitostí a vytvoření bezpečné cesty a schodiště k autobusové zastávce. Součástí bylo vybudování přístřešku na popelnice a kontejnery. Území zahrnuje centrální veřejné prostranství návsi, vymezené přilehlými domy, a související prostory. Původní povrch nahradila štetová dlažba. Okolí kostela je doplněno o mlatové chodníčky, trvalkové záhony a posezení s výhledem. V níže položené části návsi se nachází prostranství se zrekonstruovaným barokním sousoším. Zde vznikla parkovací místa. Popelnicové stání a autobusová zastávka díky modernímu architektonickému vzhledu vkusně dotváří vzhled návsi.





ÚSTECKÝ KRAJ

Období realizace:
říjen 2020 – říjen 2021

Iniciátor proměny:
Správa železnic, státní organizace

Autor projektu:
Ing. arch. Pavel Černohouz

Fotografie:
Správa železnic, státní organizace

LITVÍN OV

OPRAVA A MODERNIZACE VÝPRAVNÍ BUDOVY ŽELEZNIČNÍ STANICE

Nádražní budova stojí v zastavěné části města Horní Litvínov. Objekt svou fasádou přiléhá na jižní straně k vlakovým nástupištím, na severní pak k autobusovým a tramvajovým zastávkám. Architektonický návrh rekonstrukce převléká objekt do moderního kabátu. V prostoru prvního podlaží je umístěna čekárna pro cestující s výdejem autobusových a vlakových jízdenek. Na čekárnu navazuje sociální zázemí pro veřejnost, pokladna, sociální zázemí zaměstnanců a stavědlová ústředna. V druhém podlaží se nachází byt a prostory pro autobusového dopravce. Nově byl instalován orientační a informační systém železničních dopravců i autobusového terminálu. V budově je nový mobiliář, vytápěná čekárna a veřejná WC. Vstup do objektu je bezbariérový.





ÚSTECKÝ KRAJ

Období realizace:

2009–2019

Iniciátor proměny:

Starostka obce Růžová
Pobočka SPÚ Děčín

Autor projektu:

AZ CONSULT, spol. s r.o.
GEPARD, s.r.o.

Fotografie:

Státní pozemkový úřad



82

RŮŽOVÁ OVOCNÁ A ZDRAVOTNÍ STEZKA

Růžovou na Děčínsku trápil nedostatek polních cest v okolí obce. Využívány byly zanikající historické cesty. Doprava po polích probíhala ve vyjetých tratích přímo na zasetých zemědělských plodinách. Cesty byly rozježděné, neudržované a obtížně sjízdné. V roce 2008 dokázala aktivní starostka vzbudit zájem zemědělců o pozemkové úpravy. Po zhodnocení stavu, s přihlédnutím k požadavkům zemědělců a zohledněním potřeb krajiny, vznikl návrh řešení. Realizace cest byla dokončena v roce 2019. Nebezpečný bahnitý přístup k zemědělským pozemkům se proměnil ve stabilní polní cesty s hospodářskými sjezdy. Vybudované páteřní cesty jsou dnes nazývané Ovocná a Zdravotní stezka. Obec tyto okružní trasy doplnila mobiliářem a naučnými panely. Dnes slouží i jako cyklotrasy.





ÚSTECKÝ KRAJ

Období realizace:

listopad 2021 až duben 2023

Iniciátor proměny:

Mgr. Tomáš Vlach

Autor projektu:

Projekt CZ, s.r.o.

Fotografie:

archiv města Ústí nad Labem

ÚSTÍ NAD LABEM SMÍŠENÝ DŮM NA ČELAKOVSKÉHO ULICI

Po rozprodání bytového fondu v minulosti disponovalo město velmi omezeným počtem bytů pro hendikepované osoby a své zaměstnance. Pracovní skupina primátora města navrhla jako řešení rekonstrukci osmipatrového domu v Čelakovského ulici, který je v majetku města. Zřízení dostupného bydlení bylo jednou z možností, kterou chtělo vedení města řešit problematiku nedostatku městských bytů. V budově bylo nově zřízeno 33 bytů (16 bytů je určeno pro sociální bydlení, zbylých 17 bytů slouží pro dostupné bydlení). V prvním podlaží je místnost se sociálním zařízením pro domovníka a sociálního pracovníka. V rámci rekonstrukce proběhly opravy, stavební a dispoziční úpravy vnitřních prostor, výměna výplní otvorů, zateplení objektu a venkovní úpravy. Budova doznala i změn v barevnosti.





KRAJ VYSOČINA

Období realizace:
září 2020 – září 2022

Iniciátor proměny:
město Třebíč

Autor projektu:
ATELIER RAW s.r.o.



84

TŘEBÍČ

REVITALIZACE KARLOVA NÁMĚSTÍ

Karlovo náměstí svou plochou náleží k jednomu z největších u nás. O jeho proměně se vedly debaty už dlouhé roky. Dřívější podoba pocházela z 80. let 18. století, od té doby docházelo pouze k nutným opravám. Povrchy již nebyly v dobrém stavu a bylo nutné řešit i stav zeleně. Město kladlo důraz na zachování všech výchozích kulturně historických hodnot a zároveň pracovalo s požadavky na moderní prostor centra města a zakomponování potřeb spojených se změnou klimatu. Předláždění se vsazenými časovými milníky, osazení novým mobiliářem a nové vodní prvky proměnily tvář náměstí. V rámci obnovy zeleně byly vysázeny okrasné hrušně. Díky zklidnění dopravy slouží náměstí i jako místo odpočinku. Ve východní části se zmenšilo parkoviště a vedle něj vznikla pobytová část s kašnou, lavičkami a zastávkami MHD.





ZLÍNSKÝ KRAJ

Období realizace:
duben 2018 – listopad 2020

Iniciátor proměny:
Obec Chvalnov

Autor projektu:
Ing. Pavel Olšovský

Fotografie:
Ing. Zdeněk Lehkoživ

CHVALNOV – LÍSKÝ OPRAVA HŘBITOVA

85

Hřbitov v Chvalnově se nachází na vyvýšeném místě v JV části obce. Od 1971 stojí po jeho obvodu plot. Vstup tvořila hlavní brána s brankou a v pravé části brána k obřadní síni. Poslední opravy probíhaly v roce 1981, kdy byla zbořena márnice a postavena opěrná zeď s kolumbáři. V pravé části hřbitova vznikla zídka a obřadní síň. V letech 2018–2020 byl areál hřbitova kompletně zrekonstruován. Byla postavena nová zeď a kolumbárium, opravena smuteční síň s místností pro hrobníka. Chodníky přes celý hřbitov jsou vydlážděny a od boční brány vede příjezdová cesta z žulových kostek. Zrestaurovány jsou i dětské náhrobky z 18. století, kříž v centrální části hřbitova a hroby vojáků padlých v 1. světové válce. Bylo instalováno veřejné osvětlení.





ZLÍNSKÝ KRAJ

Období realizace:
duben–listopad 2021

Iniciátor proměny:
Zlínský kraj

Fotografie:
Ing. Zdeněk Lehkoživ



86

CHVALNOV – LÍSKY REKONSTRUKCE VODOJEMU

Vodojem byl postaven v roce 1985, převážně v akci „Z“. Postupem času bylo třeba stavbu opravit. Původní potrubí zkorodovalo, vnitřní omítky v armaturní komoře vlivem vlhkosti opadaly. V nádrži se odlupoval vnitřní nátěr a z panelů vystupovala armatura. Většina vodovodních uzávěrů byla nefunkční. Vstupní brána a oplocení zkorodovaly a byly děravé. Rekonstrukce začala přepojením vody do náhradní nádrže, poté pokračovala sanací nádrže. Mezi armaturní komorou a nádrží bylo třeba odvrátit staré železné potrubí a nahradit ho nerezovým. Na vodojemu je nová střecha. V budově jsou nové omítky a elektroinstalace. Stavba byla odkopána až na základovou desku, bylo odizolováno zdivo a kolem budovy je položeno drenážní potrubí. Před vodojemem je položena zámková dlažba. Kolem vodojemu je nový plot.





ZLÍNSKÝ KRAJ

Období realizace:

duben–říjen 2022

Iničiátor proměny:

zastupitelé města

Autor projektu:

Ing. arch. Přemysl Borunský

Fotografie:

město Uherské Hradiště

UHERSKÉ HRADIŠTĚ OBNOVA BÝVALÉ SYNAGOGY

87

Bývalá židovská synagoga byla postavena v roce 1875. Měla hladké průčelí s trojúhelníkovými štíty lemovanými dekorativní římsou a sedlovou střechu. Jednolodní halový objekt měl v patře galerii přístupnou symetrickými schodišti. V roce 1904 byla přestavěna, opatřena novorománským průčelím a doplněna kopulí. Během 2. světové války byla zdemolována a vypálena. Město ruinu opravilo pro kulturní účely. 7. března 1966 budovu zasáhl požár, načež byla znovu zrenovována. V létě 1997 ji poškodila povodeň, v následujícím roce pak prošla celkovou rekonstrukcí. V roce 2002 dostala novou fasádu, v roce 2004 pak byla obnovena původní kopule. Základem obnovy budovy v roce 2022 se stala oprava fasády. Práce zahrnovaly také opravy klempířských prvků, dešťového svodu a repasování oken.





ZLÍNSKÝ KRAJ

Období realizace:

březen 2021 – prosinec 2022

Iniciátor proměny:

Město Uherský Brod

Autor projektu:

K PROJEKT, Kročil s.r.o.

Fotografie:

Radovan Chvíla



88

UHERSKÝ BROD

PARKING CPA – VÍCEPDLAŽNÍ VEŘEJNÉ PARKOVIŠTĚ

Aquapark Delfín byl otevřen 10. 9. 2003. Jeho vnitřní bazén slouží pro Uherský Brod a okolí. Navíc je často využíván i slovenskou klientelou. Jeho rozšíření o venkovní bazény bylo pro město Uherský Brod výzvou, jak se vypořádat s další výraznou dopravní zátěží. Novostavba patrového parkoviště v místě původní plochy parkovacích stání tuto problematiku efektivně řeší. Navržený parkovací dům je řešen jako stavebně otevřená dvoupodlažní budova s možností parkování na střeše. Celkem je na celé ploše 179 parkovacích stání. Nový objekt parkoviště je předpolím a vytváří vstupní scénérii pro jednotlivé nabídky činností Centra pohybových aktivit města. Návštěvníkům je zde k dispozici aquapark s novými venkovními bazény, zimní stadion, fotbalové hřiště, víceúčelové hřiště a tenisové kurty.





ZLÍNSKÝ KRAJ

Období realizace:

červen 2020 – březen 2022

Iniciátor proměny:

Ing. Petr Kozel,
jednatel VPC,
Mgr. Eliška Olšáková,
starostka města

Autor projektu:

Jan Hanousek Architekti s.r.o.

Fotografie:

archiv města Valašské
Klobouky

VALAŠSKÉ KLOBOUKY DŮM NA ROHU

89

Nikdy nedokončená stavba čtyřpodlažního domu byla největším brownfieldem ve městě. Hyzdila vjezd do jeho historického centra od 20. let. Město po složitém vyjednávání s anglickým majitelem odkoupilo objekt a v roce 2019 získalo dotaci na jeho renovaci. Po celkové a náročné renovaci zde vzniklo 19 kancelářských prostor, polyfunkční sál a relaxační zóna. Do půl roku se podařilo pronajmout veškeré kancelářské prostory. Díky revitalizaci došlo k proměně největšího brownfieldu na „výkladní skříň“ města a k přilákání podnikatelských subjektů do Valašských Klobouk. Důsledkem je vznik nových pracovních míst, posílení konkurenceschopnosti města a regionu a zlepšení investičního prostředí.





ZLÍNSKÝ KRAJ

Období realizace:

říjen 2021 – listopad 2022

Iniciátor proměny:

statutární město Zlín

Miroslav Adámek

Jiří Korc

Pavel Brada

Autor projektu:

element architects s.r.o.

Fotografie:

Michaela Topič,

Libor Stavjaník – TOAST



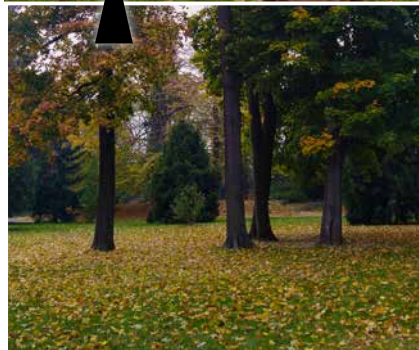
90

ZLÍN

REKONSTRUKCE TRŽIŠTĚ POD KAŠTANY

V centru města bylo zrekonstruováno tržiště Pod Kaštany, které fungovalo v téměř nezměněné podobě od roku 1973. Neutěšený stav byl letitým problémem. Při rekonstrukci byly zohledněny požadavky památkové péče, odboru městské zeleně a uživatelů a majitelů stávajících dvou prodejních budek, které nebyly součástí projektu rekonstrukce. Důraz byl kladen na ekologii budoucího prostoru. Realizace znamenala výrazná omezení pohybu chodců i dopravy. Rekonstrukce reaguje na množství požadavků, jež jsou na místo kladeny. Většina prodejních míst je orientována zády k hlavní komunikaci. Prostor se díky tomu mohl znovu prolnout se zámeckým parkem. Nově byla vysazena alej lemující třídu Tomáše Bati. Prostor je památkově chráněn, z těchto důvodů bylo vyvinuto atypické variabilní zastínění prodejních míst.





ZLÍNSKÝ KRAJ

Období realizace:

červen–září 2022

Iniciátor proměny:

statutární město Zlín

Autor projektu:

Loom on the Moon

Fotografie:

archiv statutárního města Zlín,
BoysPlayNice

ZLÍN ZLÍNSKÁ ZRCADLA

91

Záměr zrealizovat expozici o historii města vznikl již v roce 2014. Expozice měla být přímo navázána na plánovanou rekonstrukci zlínského zámku. Čas však plynul a zámek zůstával beze změny. V roce 2020 došlo k rozhodnutí umístit expozici do exteriéru. Cílem byla zážitková, výtvarně hodnotná a emočně bohatá expozice. Spíše než o vystavení artefaktů, mělo jít o zpřítomnění emoční podstaty místa a jeho historie. V parku nyní návštěvníci mohou projít jednotlivými částmi expozice. Meandrující stěnu Encyklopedie tvoří ruční malba s úryvky textů Pavla Kosatíka. Audiovizuálním zážitkem je Imersní film umožňující prožít minulé okamžiky v různých dobách. Vrcholným prvkem je prostorová instalace zrcadel. Ve večerních hodinách, doplněny o multikanálovou akustickou skladbu, slouží jako živý světelný prvek.





SLOVENSKO

Období realizace:

február–august 2019

Iniciátor proměny:

Mgr. art. Achilleas Sdoukos

Autor projektu:

Mgr. art. Achilleas Sdoukos
KFA Ing. arch. Norbert
Šmondrk



92

BRATISLAVA

GALÉRIA ACHILLEAS ART GLASS & DESIGN

Po dlhom hľadaní priestorov pre ateliér a galériu naši súčasní majitelia budovu v mierne schátralom stave, ktorá už osem rokov neslúžila žiadnemu konkrétnemu účelu. Na jej vznik sa podujal výtvarník Mgr. Achilleas Sdoukos, ktorý hľadal priestor pre svoju tvorbu a jej prezentáciu. Autorom celého projektu je Mgr. Achilleas Sdoukos, sám robil stavebný dozor a vyzval niekoľko firiem, aby sa rekonštrukcia uskutočnila čo najskôr.





SLOVENSKO

Období realizace:
júl 2021 – december 2022

Iniciátor proměny:
Hlavné Mesto SR Bratislava

Fotografie:
Mgr. Peter Horanský

BRATISLAVA OBNOVA MICHALSKEJ VEŽE

93

Michalská veža je jedinou zachovanou bránou bývalého mestského opevnenia. Jej posledná obnova sa uskutočnila v 70. rokoch 20. storočia. Po čase boli okná, fasáda, ciferníky hodín, medená strešná krytina a krovky kupoly vo veľmi zlom stave. Pri súčasnej rekonštrukcii bola najprv odstránená socha archanjela Michala a zvony. Nasledovala oprava strechy kupoly, obnova omietok a rekonštrukcia stratenej barokovej výzdoby fasád a pozlátenia sochy archanjela Michala. Mesto Bratislava dlhodobo pripravovalo komplexnú obnovu Michalskej veže. Múzeum mesta Bratislavy zverejnilo priebeh obnovy, slávnostnú demontáž a inštaláciu zvonov a návrat sochy archanjela Michala. V súvislosti s obnovou fasád boli podľa výsledkov pamiatkového výskumu obnovené aj plastické prvky jej výzdoby.





SLOVENSKO

Období realizace:

červenec 2022 – květen 2023

Iniciátor proměny:

Mesto Hlohovec, odbor
stratégie

Autor projektu:

AWE ATELIER, s.r.o.

Fotografie:

Mesto Hlohovec



94

HLOHOVEC

REVITALIZÁCIA VNÚTROBLOKU PODZÁMSKEJ A MICHALSKEJ ULICE

Na sídliskách žijú tisíce ľudí. Ich stav však často neposkytuje ich obyvateľom priestor na príjemné a kvalitné trávenie voľného času. Mesto Hlohovec sa rozhodlo zlepšiť situáciu vo vnútrobloku sídliska na Podzámskej a Michalskej ulici a požiadalo o dotáciu IROP.

Cieľom projektu bolo výrazne zrekonštruovať priestor vnútrobloku sídliska a ponúknuť miestnym obyvateľom kvalitný verejný priestor pre život. Lokalita prešla rozsiahlou rekonštrukciou. Vznikli dve detské ihriská, jedno pre deti predškolského veku a druhé pre školákov. Okrem rekonštrukcie bolo existujúce športové ihrisko rozšírené o celý rad workoutových prvkov. Revitalizácia zahŕňala aj úpravu chodníkov a spevnených plôch, terénne úpravy zahŕňajúce výsadbu novej zelene a rozšírenie verejného osvetlenia. Pribudol aj mestský mobiliár s novými lavičkami, vyvýšenými záhonmi a odpadkovými košmi.





SLOVENSKO

Období realizace:
november 2011 – máj 2013

Iniciátor proměny:
Město Snina

Autor projektu:
Ing. arch. Ján Katuščák
Architektonický ateliér AAK

Fotografie:
Archív MKOS
Peter Fiľakovský

SNINA SNINSKÝ KAŠTIEL'

95

Klasicistický kaštieľ bol postavený v 18. storočí. Mesto Snina sa stalo jeho vlastníkom v roku 2009. Kompletná obnova národnej kultúrnej pamiatky sa začala o dva roky neskôr. Kaštieľ bol v dezolátnom stave. Na stenách v miestnostiach boli viditeľné praskliny, ktoré boli aj na vonkajšom povrchu múrov. Drevené trámy boli už natoľko prehnité, že v miestnostiach súčasnej galérie spadol strop a časť klenby. Pivnica bola zaplavená vodou. Architektonické riešenie rekonštrukcie zachovalo charakter pamiatkovo chránenej budovy, pričom cieľom bolo zachovať čo najviac z pôvodného riešenia a detailov, ktoré budovu umelecky a historicky zhodnocujú. Budova je koncipovaná predovšetkým ako kultúrno-spoločenské centrum. Okrem vstupnej haly a veľkej tanečnej sály sa v kaštieli nachádzajú aj muzeálne expozície, galéria a pivničné priestory.





SLOVENSKO

Období realizace:

máj 2018 – september 2020

Iniciátor proměny:

Trenčianske múzeum
v Trenčíne
Trenčiansky samosprávny
kraj

Fotografie:

Trenčianske múzeum
v Trenčíne



96

TRENČÍN

REKONŠTRUKCIA JUŽNÉHO OPEVNENIA TRENČIANSKEHO HRADU

Južné opevnenie Trenčianskeho hradu bolo vybudované s jediným cieľom - ochrániť hrad pred dobytím. Hoci mocní uhorskí páni po stáročia bránili prístupu na hrad z južnej strany, časy sa zmenili. A to, čo kedysi bránilo vstupu, má teraz potenciál prilákať návštevníkov. A tak sa južné opevnenie dočkalo dňa, keď sem vďaka citlivej rekonštrukcii prichádzajú obdivovať hrad tisíce návštevníkov. Južné opevnenie je rozsiahle zemné opevnenie pozostávajúce z valov, priekop, priekop, padacieho mosta a obranných veží. Rekonštrukciou južného opevnenia získal hrad novú prístupovú cestu, po ktorej sa návštevníci môžu dostať na hrad z lesoparku Brezina. V súčasnosti poskytuje veľkorysý a atraktívny priestor, v ktorom sa konajú rôzne kultúrne podujatia.





SLOVENSKO

Období realizace:

červenec–listopad 2021

Iniciátor proměny:

Mgr. Peter Horanský
Ing. Miroslav Matejka, PhD.
Mgr. Art. Martin Varga
Ing. arch. Martin Bóna, PhD.

Fotografie:

Mgr. Peter Horanský

UHROVSKÉ PODHRADIE OBNOVA INTERIÉRU KAPLNKY HRADU UHROVEC

97

Románska kaplnka ako jeden z najcennejších priestorov hradu Uhrovec bola staticky ohrozená tlakom sutinových výplní a dažďovej vody. Ich odstránením a dočasným prekrytím strechy sa vytvorili podmienky na stabilizáciu klenby a vonkajších stien, na ktorých boli omietky s maľbami z obdobia gotiky. Maľba bola prekrytá bielou farbou, ktorá ju ochránila až do súčasnosti. Reštaurovanie maľby sa uskutočnilo v roku 2021. Bola vyplnená statická prasklina a omietka bola fixovaná k podkladu. Chýbajúce miesta boli označené dodatočnou retušou. Sú odlišiteľné od pôvodných častí maľby, ale zároveň umožňujú vnímať fresku v pôvodnom rozsahu a výraze. Súčasťou reštaurovania interiéru bola aj úprava vstupu do krypty a vloženie výplní do okien kaplnky. Predpokladaným budúcim využitím kaplnky je prezentácia procesu záchrany a obnovy kaplnky. Zároveň môže kaplnka slúžiť aj ako výstavný priestor.



PODĚKOVÁNÍ

Za vznikem výstavy stojí každoročně široký tým lidí. Základem výstavy jsou zveřejněné proměny. Děkujeme autorům. Nezbytné jsou finance a vzájemná barterová spolupráce. Děkujeme všem partnerům, jejichž loga jsou v katalogu uvedena a zejména ministerstvům, partnerským krajům a strategickému partnerovi, společnosti **Info Nova**.

Kromě stálých celoročních spolupracovníků výstavy, členů spolku a nadšených podporovatelů by však nemohla vzniknout bez řady dalších lidí a společností. Děkujeme jim za skvělou práci a svatou trpělivost při všech změnách, opravách a úpravách, které vznikly výstavních panelů, katalogu a slavnostního zahájení provázejí.

Děkujeme i vám všem, kdo výstavu zvete k vám, převážíte, umísťujete, propagujete, opravujete,

Poděkování za výstavní panely:

Jarmila Hájková – překlady do angličtiny

Marta Škubalová, Magda Rečková – korektury textů

manželé Anna a Michal Pavlíkovi – zpracování fotografií

Matěj Čadil – grafické práce

tiskárna Dakacom – tisk plakátů

tiskárna H.R.G. spol. s r.o. – tisk katalogů

Milan Zita – lepení panelů

Jiří Hermann – manipulace při lepení

Radek Fajman – oprava stojanů

Poděkování za výbornou spolupráci při zahájení výstavy:

Hlavní město Praha, Městská část Praha 6, Urbia s.r.o.

Benediktinské arcidiákonství sv. Vojtěcha a sv. Markéty v Praze-Břevnově (klášter)

Břevnovský klášterní pivovar sv. Vojtěcha

Hotel Adalbert

Kytky od Pepy

Přípravy území a servis: Jasan – zahradnické služby, Vyšehradský zahradník, SNEO a.s., Rýpar – doprava, Video – Luboš Stehlík, foto – Rudolf Herák a Andrea Vašáková, stany, stánky, lavice a stoly – Milan Řežábek a Václav Houfek, pódium a ozvučení – Karel Haramul a Milan Aichinger, Pražské židle, České toalety, Led Performance – obrazovka, Marek Chalupský – elektrocentrála, Břevnovský pivovar – voda, a další

Občerstvení: Střední odborné učiliště Domažlice, Asociace regionálních značek, Radek Smetana, RAF wine

Umělecká vystoupení: Marcela Molnárová, Čunovský krděl, Spirituál kvartet, Petr Novák a Jessica May

Fanfáry: Pedagogové a absolventi Konzervatoře Jana Deyla
Moderátoři – Jana Kubitová a Václav Žmolík

ZÁSTUPCI KRAJŮ V ORGANIZAČNÍM TÝMU:

Jihočeský – **Petra Luňáčková**

Jihomoravský – **Iveta Macurová**

Karlovarský – **Romana Štecová**

Královéhradecký – **Veronika Janáčková, Lucie Rovenská**

Liberecký – **Ivana Hujerová, Jitka Suchánková**

Moravskoslezský – **Karin Veselá, Kateřina Crhonková**

Olomoucký – **Jana Olivíková**

Pardubický – **Evžen Vokál**

Plzeňský – **Miloslav Michalec, Lenka Šmejkalová,
Václav Baxa**

Středočeský – **Kateřina Pešatová, Blanka Švarcová**

Ústecký – **Jana Červinková**

Vysočina – **Ladislav Seidl**

Zlínský – **Tomáš Marek**





Tým Cestami proměn, z. s.: Zleva Karel Drhovský, Jiří Štancl, Blanka Stehlíková, Jana Kubitová, Václav Žmolík, Anna Pavlíková Kutějová, Pavel Bureš, Tereza Zatřepálková, Drahomíra Kolmanová, Jana Pastýřiková



Tým Konzorcia Moja vlast: Zleva Juraj Sedivý, Milan Galanda, Jana Podhorská, Oliver Baláž, Peter Horanský, Zuzana Luhová, Daniel Kollár

Texty a fotografie: Zástupci vystavovatelů a uvedení autoři

Redakce textů: Tereza Zatřepálková, Marta Škubalová

**Překlad do angličtiny na výstavních panelech:
Jarmila Hájková**

Úprava fotografií: Michal Pavlík

Redakce fotografií: Anna Pavlíková

Grafika: Matěj Čadil

Supervize: Kateřina Čadilová

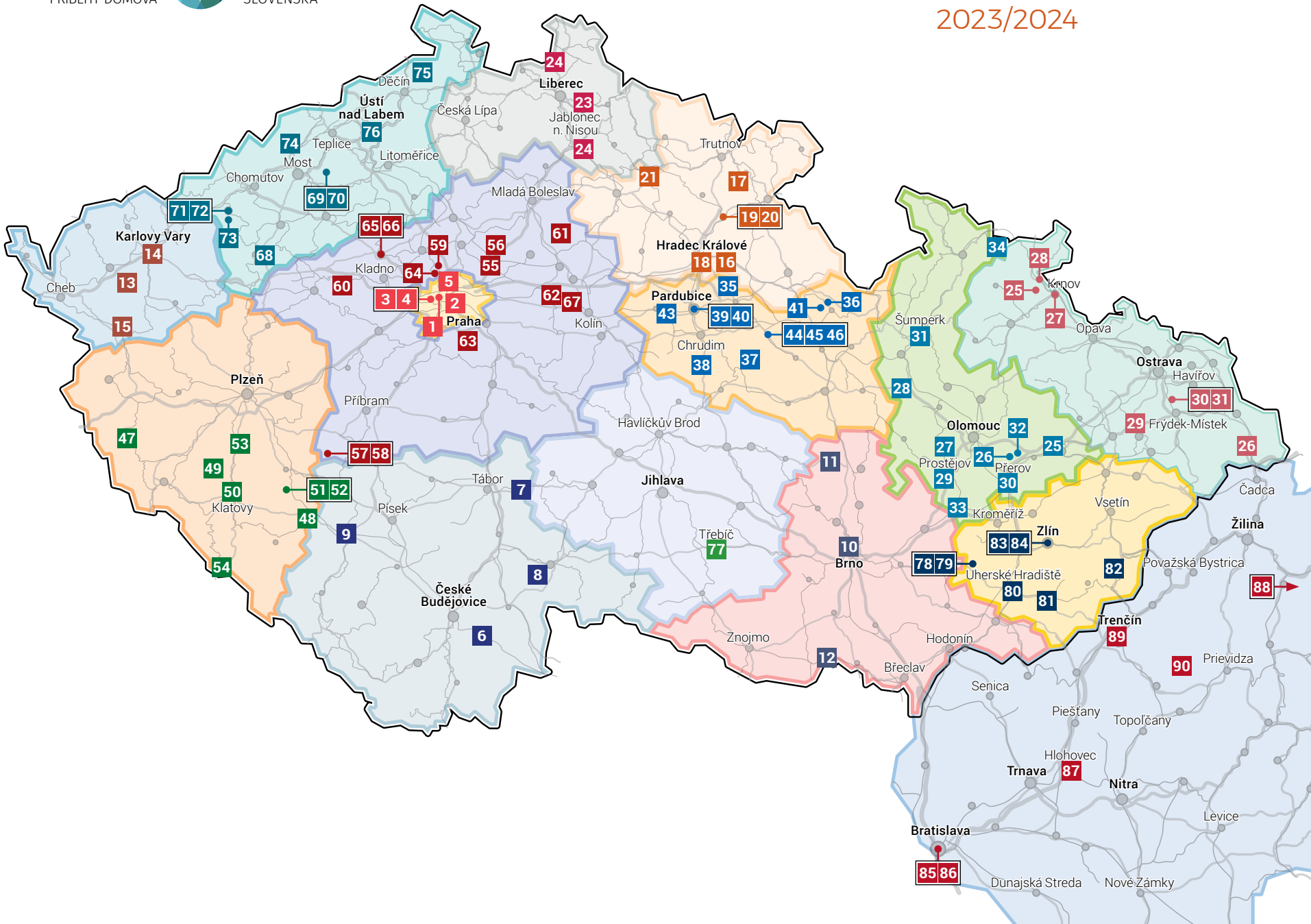
Spolupráce a koordinace: Drahomíra Kolmanová

Vydal: Cestami proměn, z.s., v roce 2023

Tisk: H.R.G. spol. s r.o., Svitavská 1203, 570 01 Litomyšl



MAPA VYSTAVENÝCH
PROMĚN ROČNÍKU
2023/2024



SEZNAM PROMĚN

HLAVNÍ MĚSTO PRAHA

- 1 Praha 1 – Hradčany – Obnova interiéru kostela Všech svatých na Hradě pražském
- 2 Praha 3 – Žižkov – Revitalizace Komenského náměstí
- 3 Praha 6 – Břevnov – Rehabilitace zahrad Břevnovského kláštera
- 4 Praha 6 – Břevnov – Rekonstrukce bývalých stájí na pivovar
- 5 Praha 7 – Troja – Revitalizace skalního masivu v Zoo Praha – návrat vinné révy

JIHOČESKÝ KRAJ

- 6 Borovany – Archeoskanzen Trocnov
- 7 Chýnov – Park u rybníka
- 8 Roseč – Proměna požární nádrže
- 9 Strakonice – Rekonstrukce hradu pro expozice Muzea středního Pootaví

JIHOMORAVSKÝ KRAJ

- 10 Brno – Mendelův skleník
- 11 Kunštát – Restaurování portrétů a podlahy v Rytířském sále zámku
- 12 Novosedly – Oprava výpravní budovy železniční stanice

KARLOVARSKÝ KRAJ

- 13 Čistá – „Žula a voda“ – Nová návštěvnická trasa ve středověkém dole Jeroným
- 14 Karlovy Vary – Hrázděný dům Zlatý jelen
- 15 Mariánské Lázně – Obnova Skalníkových sadů

KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ

- 16 Blešno – Proměna obecního úřadu
- 17 Havlovice – Záchrana hradu Vízmburk
- 18 Hradec Králové – Gayerova kasárna – generální rekonstrukce a dostavba Muzea východních Čech
- 19 Jaroměř – Rekonstrukce Wenkeova domu
- 20 Jaroměř – Oživení pevnosti Josefov
- 21 Nová Paka – Oprava výpravní budovy železniční stanice

LIBERECKÝ KRAJ

- 22 Heřmanice-Kristiánov – Vodní nádrže Heřmanice
- 23 Jablonec nad Nisou – Siegmundův kříž
- 24 Turnov – Dům U Zlatého beránka

MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ

- 25 Hošťálkovy – Zámek Hošťálkovy – z ústavního zařízení zpět k barokní kráse
- 26 Jablunkov – Rekonstrukce Knížecího domu a vybudování Muzea trojmezí
- 27 Krnov – Zahrada smyslů
- 28 Město Albrechtice – Oprava budovy železniční zastávky Linhartovy
- 29 Příbor – Oživení bývalé sýpky
- 30 Řepiště – Komunitní dům
- 31 Řepiště – Rekonstrukce a přístavba požární zbrojnice

OLOMOUCKÝ KRAJ

- 32 Klokočí – Obecní dům
- 33 Lazníky – Rekonstrukce Základní a Mateřské školy
- 34 Lutín-Třebčín – Přestavba školy na hasičskou zbrojnicí a zázemí obce
- 35 Mohelnice-Podolí – Záchrana renesanční Kobylkovy tvrze
- 36 Prostějov – Pivovarský rybníček
- 37 Přerov – Obnova historické studny na Horním náměstí
- 38 Šumperk – Aquacentrum
- 39 Veselíčko – Muzeum Záhoří a Hospůdka U kovárny
- 40 Víceměřice – Chráněné bydlení a proměna veřejného prostoru
- 41 Zlaté Hory – Rekonstrukce objektu č. p. 92

PARDUBICKÝ KRAJ

- 42 Chvojenec – Vodní nádržky
- 43 Lukavice – Desatero
- 44 Luže – Volnočasové centrum
- 45 Nasavrky – Dostavba a rozšíření kapacity mateřské školy
- 46 Pardubice – Knihovni centrum U Vokolků na Příhrádku
- 47 Pardubice – Památník Zámeček
- 48 Písečná – Obecní sál
- 49 Těchonín – Opravy dělostřelecké tvrze Bouda
- 50 Valy nad Labem – Silniční most přes Labe
- 51 Vysoké Mýto – Obnova Havlíčkových sadů
- 52 Vysoké Mýto – Obnova velké věže Pražské brány
- 53 Vysoké Mýto – Revitalizace území bývalých kasáren

PLZEŇSKÝ KRAJ

- 54 Bělá nad Radbuzou – Proměna hospodářského dvora
- 55 Horažďovice – Městské opevnění – Pražská brána
- 56 Chudenice – Proměna barokní fary
- 57 Klatovy – Dopravní hřiště
- 58 Myslív – Probuzení staré fary
- 59 Myslív-Milčice – Výměna střešní krytiny hostince
- 60 Přeštice – Oprava výpravní budovy železniční stanice
- 61 Železná Ruda – Klostermannovo náměstí

STŘEDOČESKÝ KRAJ

- 62 Brandýs nad Labem – Central park zrozený z rozvalin
- 63 Hlavenec – Proměna
- 64 Hvozdčany – Stavební úpravy obecního úřadu
- 65 Hvozdčany-Leletice – Obnova výklenkové kapličky
- 66 Klecany-Drasty – Ze zchátralého statku klášterní areál
- 67 Lány – Muzeum Alice G. Masarykové a Českého červeného kříže
- 68 Loučeň – Úřad městyse
- 69 Pečky – Revitalizace rybníku Benešák
- 70 Psáry – Rekonstrukce historické budovy základní školy v Dolních Jirčanech
- 71 Roztoky – Archevita – Stopami věků
- 72 Slaný – Klečící sv. Jan Nepomucký
- 73 Slaný – Kumpánova zahrada
- 74 Velim – Oprava výpravní budovy železniční stanice

ÚSTECKÝ KRAJ

- 75 Blšany – Mlýnské zahrady
- 76 Hrobčice – Obnova renesanční brány tvrze
- 77 Hrobčice-Miřosovice – Záchrana renesančního zámku
- 78 Kadaň – Přírodovědná observatoř
- 79 Kadaň – Úprava atria v budově bývalé školy
- 80 Kadaň-Úhošťany – Regenerace návisi
- 81 Litvínov – Oprava a modernizace nádraží
- 82 Růžová – Ovocná a Zdravotní stezka
- 83 Ústí nad Labem – Smíšený dům v Čelakovského ulici

KRAJ VYSOČINA

- 84 Třebíč – Revitalizace Karlova náměstí

ZLÍNSKÝ KRAJ

- 85 Chvalnov – Lísky – Oprava hřbitova
- 86 Chvalnov – Lísky – Rekonstrukce vodojemu
- 87 Uherské Hradiště – Obnova bývalé synagogy
- 88 Uherský Brod – Vícepodlažní veřejné parkoviště
- 89 Valašské Klobouky – Dům na rohu
- 90 Zlín – Rekonstrukce tržiště Pod Kaštany
- 91 Zlín – Zlínská zrcadla

SLOVENSKO

- 92 Bratislava – Galéria ACHILLEAS art glass & design
- 93 Bratislava – Obnova Michalskej veže
- 94 Hlohovec – Revitalizácia vnútrobloku Podzámskej a Michalskej ulice
- 95 Snina – Sninský kaštieľ
- 96 Trenčín – Záchrana Trenčianskeho hradu
- 97 Uhrovske Podhradie – Obnova interiéru kaplnky hradu Uhrovec

POŘÁDÁ

CESTAMI
PROMĚN, Z.S.



KONZORCIUM
MOJA VLAŠŤ

STRATEGICKÝ PARTNER



PARTNERSKÉ KRAJE



KRÁLOVÉHRADECKÝ
KRAJ



Jihočeský kraj

jihomoravský kraj



KARLOVARSKÝ
KRAJ



Liberecký
kraj



Moravskoslezský
kraj



Olomoucký kraj



PRA
PRA
PRA
PRA
HA
GA
GA
G

Pardubický kraj



PLZEŇSKÝ KRAJ



Středočeský kraj



Ústecký kraj



Kraj Vysočina



Zlínský kraj
Kraj bez hranic

PARTNEŘI



SENÁT



EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Operační program Technická pomoc



MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR



MINISTERSTVO
KULTURY



ASOCIACE KRAJŮ
ČESKÉ REPUBLIKY



ČESKÁ KOMORA
ARCHITEKTŮ



Praha 6



SPOLČENOST PRO OBNOVU VENKOVA
ČESKÉ REPUBLIKY



SMO
SVAZ MĚST A OKOLÍ ČESKÉ REPUBLIKY



skip



Břevnovský
klášterní
pivovar
s.r.l. Vajdička



JASAN
zahradnické služby



Coat of arms logo



KYTIČKÝ
PIVOPVAR



RAF
VINÁŘI



ASOCIACE REGIONÁLNÍCH
ZÁMKŮ



www.oprabokomark.cz



ZEMĚ MĚSTA OLMOUC
ČESKÉ REPUBLIKY



SPOLČENOST PRO ZAHRADNÍ
A KRAJINÁŘSKOU TVORBU



OREA
www.orea.cz



MINISTERSTVO
DOPRAVY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY



TRNAVSKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ



OOCR
TRENČÍN
A OKOLIE



DOVOLENKA NA
SLOVENSKU
DOBRY NÁPAD
www.slovakia.travel

Realizované s finančnou podporou Ministerstva dopravy Slovenskej republiky

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI



PROPAMÁTKY
INTERNETOVÝ PORTÁL



ARCHIZOOM



KAM
PO ČESKŮ REDAKCE



D PARKU



kudyznudy.cz
Čechům



Česko
země příběhů



Místní
kultura
pro kulturu
z regionů

MÁ VLAST
CESTAMI PROMĚN
PŘÍBĚHY DOMOVA



MOJA VLAST
KULTÚRNE PREMENY
SLOVENSKA



Putovní výstavu
Má vlast cestami proměn – Příběhy domova
pořádá ve spolupráci s partnery
Cestami proměn, z.s. a Konzorcium Moja vlast

www.cestamipromen.cz